

ч. 3 (211) 2023

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

98-РІЧНИЙ ІВАН МРИЧКО — ВЕТЕРАН ДИВІЗІЇ «ГАЛИЧИНА»,
ПЛАСТУН ІВАН ГАВРИЛКО — БОЄЦЬ МОРСЬКОЇ ПІХОТИ ЗСУ.

**ВІЙНА З РІЗНИЦЕЮ У 80 РОКІВ, ВОРОГ ТОЙ САМИЙ.
ВИСНОВОК ОДИН: МОСКОВІЯ МАЄ БУТИ ЗНИЩЕНА ДОТЛА.
НАЗАВЖДИ.**

— ” —
Безмежна радість побути поруч із живими легендами і, разом з тим, сумне усвідомлення, що живих дивізійників залишилося вже дуже мало. Однак пан Іван, незважаючи на свій поважний вік, в гарному гуморі. Розповів нам безліч історій про Дивізію, заслання на Колиму, своє життя і пригоди.

Оце при зустрічі загадую бажання приїхати на його 100-ліття.
Дякую «Бунтаркам» та «Ватазі Бурлаків» за таку важливу традицію.
ст. пл. вірл. Анастасія Сохацька, СП

Дивізійник Іван Мричко, пластун-військовик Іван Гаврилко, ст. пл. Роман Кучкуда, ВБ.
15 квітня 2023 р. / Фото Анастасії Сохацької

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Реєстраційне свідоцтво КВ №2821 від 12 грудня 1996 року.
Видається щоквартально
© Видає Головна Пластова Булава. Відповідальний за випуск —
пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ

3 (211) 2023

пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

РЕДАКЦІЯ:

пл. сен. Любомир ОНИШКЕВИЧ
пл. сен. Лариса ОНИШКЕВИЧ
СПІВРЕДАКТОРИ

ст. пл. Тетяна ЛУЩЕНКО
АДМІНІСТРАТОР В УКРАЇНІ

пл. сен. Павло ГРИЦИНА
АДМІНІСТРАТОР У ПОЛЬЩІ

пл. сен. Ольга СВДЗИНСЬКА
МОВНИЙ РЕДАКТОР

д. і. н. Андрій СОВА
пл. прият. Лідія ЧИР
пл. сен. прих. Ганна ГРЕЧИШКІНА
ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЇ

пл. сен. Мирон БАБ'ЮК
АДМІНІСТРАТОР

ст. пл. вірл. Марічка ПАВЛИШАК-ЗАДОРЖНА
МИСТЕЦЬКЕ ОФОРМЛЕННЯ

АДРЕСИ АДМІНІСТРАЦІЇ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Тетяна Луценко
а/с 104, м. Київ, 04111, Україна
luchchenko@gmail.com
В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, Myron Babiuk
737 Ulana Lane, Webster, NY 14580-9164, USA
585-872-4263, printmyron@gmail.com

АДРЕСИ ДЛЯ ЛИСТІВ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Юрій Леськів
вул. Зелена, 4, м. Самбір
Львівської обл., 81400, Україна
тел. 067-921-7012
plast.shliakh@gmail.com
В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, L. Onyshkevych
5842 Wyndham Circle, #105 Columbia, MD 21044
tel. 410-740-1323
onyshlub@gmail.com

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом, ініціалами автора, відбивають погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конче є офіційною позицією організації Пласт.

Редакція застерігає за собою право виправляти мову, стиль, а часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливими. Використання матеріалів, в тому числі і ілюстрацій, є дозволене за умови посилання на журнал «Пластовий шлях».

Просимо читачів вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідні адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову платню.

© ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ №3 (211) 2023
З усіма питаннями щодо поширення журналу звертатися в редакцію. Електронна пошта: plast.shliakh@gmail.com

На першій сторінці обкладинки: ст. пл. Соломія Николин із булав КЕВВТ «Вовча школа» не вперше допомагає в успішному проведенні табору. Околиці с. Урич, Сколівщина, серпень 2023 р. / Фото Тараса Хріна

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

5 **Юрій Леськів**
На роздоріжжі

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

7 **КПС України**
Внесок Пласту у рік боротьби за Україну

12 **Аня Олексин**
«Бунтарки» зійшли на Монблан

16 **Микола Дупляк**
У пластовій станиці в Сиракузах — вакації

18 **Вовк Карпатський**
Як це — організувати в Україні пластовий табір під час війни?

22 **Леся Корда**
Прапор нас веде

24 **Валерія Старчук**
Більше, ніж політ

28 **Олександра Онишкевич**
«Чотири стихії» у Великій Британії

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

30 **Юрій Леськів**
Мирон Баб'юк:
«Велике завдання для КУПО — об'єднати пластунів»

34 **Юрій Леськів**
Голова ГПБ пл. сен. Мирон Спольський, ВБ, —
про каденцію, подібних до якої не було

ПЛАСТ І СКАВТІНГ

39 **Олесь Юрченко**
Невдовзі Україна належатиме
до відповідного регіону ВОСР

ПЛАСТОВА ІСТОРІЯ

40 **Андрій Сова**
Печатки 18 пластового куреня
імени Івана Франка у Дрогобичі

ПЛАСТОВІ КОЛЕКЦІЇ

42 **Андрій Пилух**
З нагоди 150-ліття від дня народження Івана Боберського

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

44 **Олесь Юрченко**
«Чотири ватри» Зеновії Ханас

ПЛАСТОВІ ПОСТАТІ

46 **Андрій Жукевич**
Роман Гавриляк, пластун і дивізійник

48 **Тарас Зень**
Іван Гудзоватий курінний підпільного Пласту

НА ВІЧНУ ВАТРУ

51 Оксана Паращак
52 Оксана Закидальська
54 Євген Лісовий
55 Микола Шаравара
56 Богдан Сенюк
57 Володимир Петрук
58 Василь Дорошенко

пл. сен. Юрій Леськів, СМ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

НА РОЗДОРІЖЖІ

—”

Ось ми й наблизилися до 21 зборів купо, які багато в чому стануть визначальними. Адже час, в який відбувається цей головний Пластовий форум, для України й українців надміру складний.

У цих обставинах винесене в заголовок «на роздоріжжі» доречне до ситуації, в якій перебуває редакція «Пластового шляху». В якому напрямку підемо у 2024-му?

Десять років нашої праці, відколи редакційний колектив діє у теперішньому складі, не минули марно. Весь цей час «Пластовий шлях» ішов до читачів вчасно або з незначною затримкою. Вважаю, видання має сучасний і цілком пристойний вигляд та непоганий зміст. Здавалося б, це добре. Пластове середовище встигло звикнути до того, що ПШ у поштових скриньках з'являється періодично. Видавничий продукт на крейдяному папері і в повному кольорі породив уявлення, що таке видання цілком могло би виходити, як кажуть, «на ринок»: конкурувати, боротися за читача, збільшуючи передплату, заробляти певні матеріальні ресурси. Все як у світі бізнесу. Для того, хто сприймає все у спрощеному варіанті, може, так воно й виглядає.

Однак така ілюзія зіграла з редакцією злий жарт. За цією красивою обгорткою — інша, ніж можемо уявити, реальність. Журнал не має звичного для редакції переліку працівників зі щоденним графіком роботи, як і не має всього іншого, притаманного структурам зі сфери засобів масової інформації.

Що ж є? Маємо кілька осіб, які у вільний від роботи час пишуть самі або подекуди тижнями-місяцями випрошують тексти в потенційних авторів, збирають фотоілюстрації (їх зазвичай треба дуже багато, щоб мати вибір), мандрують Україною (від Херсона до Івано-Франківщини, щоб лиш матеріал був свіжим і цікавим), вчитують тексти (тобто проводять літературне редагування і коректу), завершують журнал (здійснюють мистецьке оформлення), пильнують за процесом в друкарні, пересилають до окремих країв, а там — до кожного читача.

Коли ж це все відбувається? Протягом вихідних або й ночами — раннього ранку чи до пізньої ночі. Так 10 років можуть пролетіти, як один день. Погодьтеся: це не зовсім нормальний стан справ у забезпеченні належних і спокійних умов діяльності редакційного колективу.

За такої самопопсади (якщо назвемо це жертвоністю — не помилимося) хотілося б відчувати хоча б міцний фундамент — тобто надійну матеріальну складову. Так воно й було до 2021 року. Далі чи то пандемія з її переходом у війну в Україні, чи дискусії довкола потреби-непотреби ПШ, паперової й електронної версій, розрахунків і перегляду витрат призвели до того, що з'явилося рішення ГПБ від 14 жовтня 2022 р. щодо видавничої діяльності «Пластового шляху»: видання ПШ до закінчення війни повинно відбуватися виключно в межах коштів, які зібрані від передплати, без додаткових дотацій з бюджету Головної Пластової Булави. За таких умов все би було логічно й добре, якби усі крайові проводи вчасно і в повному обсязі передавали кошти передплати журналу від своїх членів. На практиці так воно не є. Тому й була важливою дотація від ГПБ. Без неї і, одночасно, без наявності мінімальної кількості коштів від передплатників журнал опинився, як кажуть, «на тонкому льоді». Неординарна ситуація: з одного боку — колектив ентузіастів-професіоналів, які вкладають багато зусиль і часу для досягнення гарного результату; з іншого — майже зупинений дотеперішній фінансовий механізм і не збудований новий. Натомість дуже голосно говориться про скасування обов'язку передплати ПШ для дійсних членів, а новим механізмом займатися нема кому. Редактор, співредактори і літературна редакторка на це просто не мають часу, та ще й головний адміністратор у листопаді цього року завершує своє діловодство. Хто буде новим — невідомо, а без ефективного адміністратора у США паперовий ПШ у світ, на жаль, не вийде.

І тут ми знову повертаємося до моделі: на яких засадах мав би триматися при житті «Пластовий шлях»? Бізнесового проекту з цього не вийде, бо Пласт не може собі дозволити таку розкіш, а обов'язковість передплати з хвили на хвилю відкинемо.

Наші попередники колись давно взяли за основу саме згадану вище обов'язковість. Чому? Бо це не лише простий спосіб мати цікаве і гарне власне друковане видання, а й співвідповідальність пластунів цілого світу. Кожен член організації робить один раз на рік незначний внесок, але загалом з'являється достатня сума для всіх виплат, що виникають. За таких умов усе членство є свідомим того, що друковане видання не просто потрібне, а вкрай необхідне.

Між іншим, у світі величезна кількість громадських об'єднань застосовують такий спосіб, щоби мати власну більшу чи меншу газету або журнал. В Україні, де серед членства є багато противників «Пластового шляху» на папері, такий підхід вважають синдромом так званого «Податкового вісника». Тобто, коли в установі чи організації, в якій ви працюєте, вам «насилу» передплачують друковане видання (зазвичай дуже нудне, нецікаве).

В Пласті, мабуть, мало б бути інакше. Членству по краях слід було б вирішити: хочемо мати журнал на папері чи його не потребуємо? Якщо таке видання важливе — ми будемо його підтримувати власною передплатою. Паперове видання — це не лише предмет, що займає місце на ваших полицях. Це також представлення структури назовні, збереження пластової історії, зокрема у найбільших наукових бібліотеках України, а отже — перспектива наукових досліджень, згадок у бібліографіях, довідниках тощо. «Пластовий шлях» — це 93 роки історії в Україні та світі, чим може пишатися не кожне періодичне видання. Якщо ж подивимося на досвід переходу у виключно електронну версію, то побачимо сумну тенденцію: видання через короткий час зникає, а електронні сторінки чи сайти, покликані його замінити, по декілька разів змінюють зовнішній вигляд та віртуальне місце розташування. І замість спрощувати доступ, пошуку, орієнтування в масивах інформації мережа успішно цю інформацію «з'їдає».

Спитаєте: чому так багато площі займаю цими роздумами та аналізом? Справа в тому, що на початку листопада ми мали б оголосити передплату на 2024 рік. В обставинах, коли ми не знаємо умов, на яких буде здійснюватися редакційна діяльність у майбутньому, ніхто не ризикне розпочати передплатний процес. Як можна агітувати читачів і збирати кошти, коли не знаєш, чи взагалі є можливість випустити і поширити журнал?

22 січня 2024 р. виповниться 10 років, як Головний Провід доручив мені очолити редакцію «Пластового шляху». До цього часу вийде у світ 36 чисел журналу. Найпізніший термін, коли можна буде оголосити передплату 2024 — 1 лютого наступного року. Тоді зможемо (протягом лютого-березня) і нових читачів залучити, і число 1 підготувати. Однак це мало б відбуватися в нових умовах. Хто їх мав би запропонувати? Звичайно, Головний Пластовий Провід, за результатами роботи видавничої комісії 21 Зборів КУПО, а після них (якщо це буде потрібно) — спеціальної комісії, яка зосередить увагу лише на питанні подальшого існування «Пластового шляху». Редакція на цьому шляху поділиться власними міркуваннями та ідеями.

Що стосується електронної версії, то е-передплата виглядає так: читач сплачує визначену суму — отримує 4 рази на рік PDF-файл. В перспективі мала б додатися інтернет-сторінка «Пластового шляху» та активна присутність в соціальних мережах. Однак, вважаю, що редакція у теперішньому складі і на теперішніх умовах із цим завданням впоратися не зможе. Потрібно залучити групу фахівців, які діяти будуть виключно в напрямку просування в мережі. Чи хоче світова пластова організація мати щось таке? Мабуть, так. Отже, під капелюхом Головного Проводу хтось мав би випрацювати механізм функціонування «Пластового шляху» в мережі та підшукати відповідних фахівців і діловодів.

На завершення — про зміст журналу. Часто чуємо: слід оновити (доповнити) рубрики, покращити мистецьке оформлення. На моє переконання, «Пластовий шлях» як періодичне видання громадської організації має і зміст відповідний, і вигляд сучасний. Зізнаюся, отримавши редакторську відповідальність за ПШ, визначив перед собою завдання: протягом 10 років (якщо мав би бути редактором, а так воно й вийшло) зробити цей журнал повноцінним доповненням до «Альманаху 100-ліття Пласту». Читачі в майбутньому визначать, чи це вдалося, але від себе лише зазначу: цей інформаційний майданчик надав можливість спілкування з великою кількістю пластунів по різних краях. Чи можна було більше і краще? Так, без сумніву. Але навіть те, що зібрано, — це унікальний пластовий історичний матеріал. Все це завдяки вам, шановні герої наших інтерв'ю, нарисів чи інформаційних повідомлень.

В контексті покращення звучать думки додати в «Пластовий шлях» рубрики з практичного пластування чи матеріали для виховників. Належу до противників таких ідей і поясню чому. Справа в тому, що один текст з тієї чи іншої теми раз на три місяці в ПШ — це майже нульовий коефіцієнт корисної дії. Разом з тим, якщо ми хочемо зробити не імітацію подання виховних матеріалів, а справді якісний методичний майданчик чи скарбничку текстів з практичного пластування, слід або відновити, або створити відповідні пластові журнали. З «Пластового шляху» одночасно «Готуйсь!», «Юнак», «В дорогу», «Вогонь Орлиної Ради» не вийде. Це не відновить старого, не створить щось нове, але спотворить вже наявне.

Між іншим, видання методичного чи практичного спрямування могли би існувати виключно в мережі (без паперового аналога). Однак досвід пластової діяльності підказує, що на відновлення чогось в нашій організації зазвичай треба дуже багато часу.

ПРОШУ СПРИЙНЯТИ ЗАПРОПОНОВАНІ ДУМКИ ЛИШЕ ЯК СУБ'ЕКТИВНИЙ ПОГЛЯД НА СИТУАЦІЮ, БЕЗ ПРЕТЕНЗІЙ НА ДОСКОНАЛІСТЬ. МОЖЛИВО, ОПИСАНЕ ТУТ НАШТОВХНЕ НАШИХ ПРОВІДНИКІВ — ТВОРЦІВ ПОДАЛЬШОЇ СЛАВНОЇ ІСТОРІЇ «ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ» — НА НОВІ ЦІКАВІ ІДЕЇ. ЩИРО ЦЬОГО БАЖАЮ.

ВНЕСОК ПЛАСТУ у рік боротьби за Україну

Завершення. Початок у числах 1 (209) 2023 і 2 (210) 2023

стратегічна ЦІЛЬ

Розвиток дітей та молоді заради майбутнього

Нам вдалось зберегти тисячі дітей, які залишаються розвиватись в Пласті. Більшість куренів, гнізд та гніздечок відновили діяльність з осені.

Динаміка кількості пластунів по рокам:

Кількість, ос.	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
юнацтво	4274	5216	4654	4335	3816	3589	3746	3582	3338
новацтво	2111	2796	2629	2127	1980	1944	1709	1394	1107
пташата	779	846	704	633	457	322	268	264	247
волонтери 18+	2568	2434	2449	2172	1964	1965	1810	1601	1527

Важливий елемент для реалізації пластової програми — **табір**. На таборах пластуні розвивають якості та навички, необхідні для розбудови України: самостійність, відповідальність, лідерство, робота у команді.

На табір припадає половина всього часу дитини у Пласті на рік (понад 60 годин). Кількість дітей, які відвідали хоча б один табір за рік, говорить нам про якість реалізації пластової програми.

Порівняння кількості таборів у 2021 та 2022 роках:

К-ть учасників таборів:

К-ть таборів:

	учасників таборів
2021	4147
2022	3334

УПП	УПН	УПЮ	Табори, всього
3	29	103	135
6	16	72	94

2022 року цей показник міг впасти до нуля, але разом ми втримали його.

Все завдяки:

- 1223 волонтерам**, які не побоялись труднощів та вклали сотні годин у організацію таборів для розвитку нового покоління
- Друзям-скавтам, які надали свої бази, і **1 183 дитини** відвідали табори за кордоном
- Допомозі Львівської облради та пластуна інших країв з трансфером учасників на табори в Європі
- 2,1 млн грн** підтримки Чеського посольства, завдяки чому **2 151 дитина** змогла відвідати табір в Україні.

Проблеми інтеграції пластуна-ВПО

269 пластуна перебувають за межами своїх домівок
(згідно зі статистичним звітом за 2022 р.)

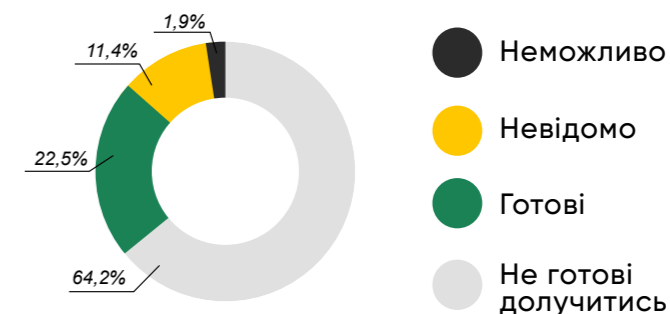
930 пластуна перебувають за межами України
(згідно зі звітом виховних частин за 11.2022 р.)

У військовий час діти стикаються з труднощами, стресом та відчуттям втрати. Залишаючись у Пласті, вони можуть знайти підтримку та сильну спільноту, що допоможе їм подолати ці труднощі.

Є великий ризик, що частина дітей ВПО та біженців безповоротно вийдуть з організації.

Готовність доєднуватись до нових осередків (за кордоном)

Відсутність живої взаємодії з виховником та іншими пластунами може знизити мотивацію дітей пластувати – до виходу з Пласту в кінцевому результаті.

Онлайн-заняття можуть підсилити пластову програму, але не повноцінно замінюють навчання наживо.

Не відкидаючи роботу онлайн в діючих куренях і гніздах, ми маємо допомогти дітям інтегруватись в осередки за місцем проживання, де вони матимуть живий контакт з Пластом.

стратегічна
ЦІЛЬ

**Світова
підтримка**

**Об'єднані скавтською обіцянкою
допомагати іншим**

Скавтські організації з усього світу підтримали Україну та пластунів в момент, коли це було необхідно найбільше.

Сотні тон гуманітарних вантажів надіслали скавти близько **20 організацій**. Часто скавти і пластуни спільно волонтерили у гуманітарних центрах.

Гуманітарну підтримку скавти надсилали переважно у **штаби Пласту у Львові та Ужгороді**, звідки пластуни поширювали її по всій Україні.

**Співпрацюємо для продовження розвитку
українських дітей**

1535

пластунів змогли потаборувати на скавтських базах за кордоном

2

скавтських джемборі

юнаки і юначки взяли участь у 2 міжнародних скавтських джемборі: у Чехії та Швеції

- Польща – 756
- Словаччина – 232
- Італія – 134
- Австрія – 116
- Болгарія – 103
- Швеція – 60
- Фінляндія – 55
- Чехія – 45
- Литва – 34

Сотні пластунів відвідали табори за кордоном, де змогли відволіктися від звуків сирен і вибухів, розвивалися у безпеці. Вони, і ми разом з ними, відчули, що таке **справжня скавтська дружба та підтримка**.

Під час таборів за кордоном пластуни познайомилися із традиціями скавтів в інших організаціях. Побачили, яким різноманітним та великим є скавтський світ, і водночас наскільки він є близьким нам, пластунам.

Для продовження співпраці відбулися зустрічі на найвищому рівні з управліннями 3 скавтських організацій, приналежних до WOSM: Фінляндія, Словаччина, Польща.

«БУНТАРКИ» ЗІЙШЛИ НА МОНБЛАН

ст. пл. вірл. АНЯ ОЛЕКСИН, Бунт

Через рік після нашої пригоди в Еквадорі ми почали планувати сходження на Монблан на літо 2022. Початок планування припав на січень/лютий, ми вивчали маршрут, логістику та інформацію про гірські притулки на маршрутах. Ми були дуже близько до того, щоб забронювати місця в притулках, коли почалось повномасштабне вторгнення росії в Україну. Змінились пріоритети, кожна з нас в міру своїх можливостей включилась у волонтерство.

17 березня 2023 року.
ПОВІДОМЛЕННЯ

Довший час в нашому експедиційному чатику було тихо і сумно, аж поки цю тишу не порушила своїм повідомленням Юля Зі. Це означало, що Оксана з Юлею вже щось придумали.

√ 4.07.2023
Акліматизація, апробаційний вихід на маршрут

Після тієї розмови ми відновили активну підготовку до Монблану, щотижня зідзвонювались, узгоджували деталі, обдумували стратегію, обговорювали ризики, уточнювали, сперечались і домовлялись. Це виявилось складно, але водночас значно легше після досвіду підготовки до Еквадору, оскільки ми вже багато в чому синхронізовані і добре знаємо одна одну, тобто на «притирання» в команді ми практично не розтрачались. У нас було 16 дзвінків, рідко коли вони тривали більше години (мабуть, знову ж таки через нашу злагоженість): все чітко і по ділу, емоціями теж ділились, управляли своїми страхами і тривогами якомога чіткішим плануванням. На цю пригоду наважилось семеро з нас:

пл. сен. довір'я Оксана Літинська (станція Лондон)
приятелька Пласту Юля Зі (Сан-Франциско)
пл. сен. Руслана Бакун (станція Лондон)
ст. пл. вірл. Галина Стрипа, Бунт (станція Івано-Франківськ)
ст. пл. вірл. Марічка Павлишак, Бунт (станція Івано-Франківськ)
ст. пл. Тая Пацай, Бунт (станція Львів)
ст. пл. вірл. Аня Олексин, Бунт (станція Стрий)

1—5 липня 2023.

ШАМОНІ. АКЛІМАТИЗАЦІЯ

1 липня ми правдами і неправдами прибули до Шамоні (мали справді непросту логістику з багатьма пересадками). Юля Зі прилетіла зі США до Лондона, далі вони з Оксаною та Русланою діставалися до Шамоні автом. Аня, Марічка, Галя і Тая подорожували автобусами і літаками (Львів — Перемишль — Ряшів — Варшава — Женева — Шамоні). Поселились на території кемпінгу Les Arolles у дуже приємних апартаментах з великим обіднім столом для спільних трапез і балкончиком з видом на Монблан. Вже наступного дня підїхали на трамвайчику до найбільш доступного нам льодовика Mer de Glace на технічні заняття. Повторили техніку вв'язування у зв'язки, узгодили техніку витягування з тріщини, якщо раптом хтось у ній опиниться. Далі на нас чекав шлях до гірського притулку Космік на висоті 3613 м для акліматизаційної ночівлі. Ми піднялись на підйомнику Aiguille du Midi (3777 м) і потрапили в спеціальну льодову печеру, куди був дозволений вхід лише для альпіністів. Тут ми одягнули кішки, вв'язались у дві зв'язки та розпочали свій рух до Косміку. Початок шляху — вражає крутий гребінь, по вістрі якого потрібно було рухатись дуже обережно, далі — трішки простіший спуск, проходимо долиною — і бачимо нашу хатку. Притулок Космік дуже приємний і камерний, проте кожній з нас давалася взнаки висота: боліла голова, нудило, стан був «притуплений». Ми старались пити достатньо води і не робити різких рухів. Мали гарну вечерю, пограли в настільні ігри і дуже повеселились в процесі. Переночували, хоча ночівля була не для всіх легкою на цій висоті, вранці поснідали, зібрали повністю всі свої речі в наплечники і вирушили на пробний вихід нашим маршрутом. На шляху нам трапилась 10-метрова снігова стінка, яку ми успішно пройшли. Піднялись до висоти 3900 м, перекусили, спустились долиною попри Космік і піднялись до верхньої станції Aiguille du Midi. Нас чекав відпочинок в Шамоні та моніторинг погоди перед штурмом.

6—7 липня 2023.

ШТУРМ МОНБЛАНУ. КЛЮЧ МАРШРУТУ TROIS MONT TRAVERSEE

Ми з дівчатами обрали підійматись на Монблан маршрутом Trois Mont Traversée — це сніжно-льодовий маршрут, який починається з гірського притулку Космік на висоті 3613 м. З підйомами та спусками, траверсами супутніх вершин Tascul та Maudit, загальний набір висоти до вершини становить 1500 вертикальних метрів.

Дехто з дівчат в силу різних причин відмовився від сходження на вершину, але їхній внесок в командний результат неоціненний — дівчата всіма силами допомагали тим, хто готувався до штурму. Подбали про сніданок і додаткову воду, вирішили справи з гірським притулком, моніторили шлях і були на постійному зв'язку з нами під час сходження.

Вирішили виходити на штурм до «сніданку» о 1.00 ночі (сніданок подають у Косміку тільки в цей час). Ми

бачили, що притулок повністю завантажений, тому розуміли, що окрім нас на штурм іде ще багато людей, а це означає, що на виході з притулку буде велика і нервова черга.

23:30 прокидаємось, так-сяк снідаємо (в когось апетит кращий, в когось гірший), нас проводжають дівчата, які залишаються в притулку, одягаємо все спорядження, вв'язуємось у зв'язки. Зв'язка 1: Оксана Літинська, Галя Стрипа. Зв'язка 2: Юля Зі, Аня Олексин.

7 липня 00.30. Виходимо на штурм, світить майже повний місяць, на сніжній долині нашого старту можна побачити місячну доріжку на снігу. Вітер такий лагідний, ніби запрошує на маршрут. Коротка зупинка біля великої льодяної брили, яка нещодавно прокотилась зверху в долину, продовжуємо рух. Перша перешкода — невелика 10-метрова сніжно-льодова стінка, яку ми вже проходили в рамках пробного виходу на маршрут, пройшли її швидко і доволі впевнено.

Загалом перші дві третини шляху потрібно було рухатись практично без зупинок: під ногами небезпечні льодові тріщини, зверху ризик обвалу льодових брил. Словом, рухатись треба було не тільки швидко, а й дуже і дуже уважно. Ми йшли затемна (може, це і на краще, що ми не все бачили, а тільки те, що в межах освітлення ліхтариком). Наприкінці цієї частини нас очікував ключ маршруту: доволі крута сніжно-льодова стінка. В Косміку ми розпитували про неї в інших альпіністів та обдумували стратегію її проходження, тож за інформацією очевидців, протяжність цієї стінки становить від 80 до 120 метрів. Правда була, мабуть, десь посередині. Ми розраховували дійти до стіни якраз при сході сонця, але оскільки темп у нас був кращий, ніж ми очікували, ключ ми почали проходити ще затемна. Спершу ми планували ставити додаткові точки страхування, але тут свою роль зіграв людський фактор. Багато-багато людського фактору. Законмірно, що на старті складної ділянки (який був просто посеред тріщин) утворилась неабияка черга альпіністів. Усі намагались якомога швидше пройти цю ділянку, а інколи й не дуже зважали на інших альпіністів. Ми вирішили теж не зволікати та без додаткових точок страхування почали проходити її паралельним лазанням. Зриватись — взагалі нікуди: під нами дуже крутий схил і тріщини. Уважно пробиваємо кожен крок по вертикалі, міцно вбиваємо льодоруб, стараємось тримати темп і довго не затримуватись. Люди, які лізли над нами, у разі зриву становили величезний ризик для нас (зрештою, як і ми для тих, хто був під нами).

5:15 ранку. Двома зв'язками ми піднялись до гребеня на плече Mont Maudit, де зустріли перші промені фантастичного світанку. Ми добряче попрацювали на цій ділянці і були дуже раді вибратись до більш безпечного місця. Це означало, що 2/3 шляху позаду, це означало, що ми пройшли ключ маршруту, це означало, що в нас є шанси бути сьогодні на вершині!

7—8 липня.

ВЕРШИНА. КУАУАР НА СПУСКУ

Ми на висоті 4300, залишається ще 500 вертикальних метрів. Третя третина маршруту відносно нескладна технічно, але непроста за рахунок впливу висоти і крижаного вітру, який не на жарт тут розійшовся.

Сил додавав прекрасний схід сонця, який залив вершину якимось нереальним рожевим світлом. Ми сміялись, що гора скидалась нам на велику рожеву зефірку. Головне — ми бачимо нашу вершину, до неї вже майже рукою подати, та що вище ми підіймались, то вершина наче віддалялась від нас, — така от магія гір. Відчувався вплив висоти, деколи з нас було не дуже добре від гірської хвороби, але ми не здавались, повільно і впевнено рухались вгору. Цю частину ми пройшли на вольових.

8:47 Ми на найвищій вершині Європи! Ми самі себе приємно здивували тривалістю виходу, адже за найоптимістичнішим нашим планом ми мали піднятися не раніше 11.00. Розгортаємо український прапор, фотографуємось, радіємо дуже тихо і зовсім трошки, бо розуміємо, що ще багато сил треба, щоб безпечно спуститись. На спуску нас чекає проходження небезпечного кулуару, по якому час від часу шалено сиплеться каміння, кулуар бажано проходити на світанку, поки каміння максимально примерзле до схилу. Ми сходимо від вершини 1000 вертикальних метрів стандартним маршрутом і зупиняємось в гірському притулку Gouter hut (3835 м). Пощастило. Є місця. П'ємо кока-колу, смачно вечеряємо і йдемо спати. На світанку продовжуємо рух вниз. На старті дуже і дуже вітряно, проходимо по сніжному гребеню, на якому нас дуже здуває вітер, і переходимо на скельно-кам'яний рельєф. Ідемо в зв'язках по двоє, пристраховуємось до тросів і акуратно рухаємось вниз. Попереду ще майже 1500 вертикальних метрів спуску і проходження Grand Couloir. Близьче до кулуару прислуховуємось, чи не летить каміння (чули каменепад двічі, але не дуже гучно). Перебігаємо в зв'язках по двоє: спершу Оксана і Галя, тоді Юля і Аня. На час нашого проходу кулуар тихий, ми цьому дуже радіємо, адже доки не пройшли його, тишитись вершиною було нерозумно. Найнебезпечнішу ділянку спуску пройдено, залишилось ще зовсім трішки до верхньої станції трамвайчика, який знаходиться на висоті 2372 метрів. Приходимо на станцію завчасно, маємо трішки часу на перепочинок і перекус. Тут ми справді видихнули, почало приходити усвідомлення зробленого. Милуємось краєвидами, зеленим рельєфом і альпійськими квітами. Ось і трамвайчик, під'їжджаємо до станції Bellevue, нас зустрічають наші дівчата — Таня, Руслана і Марічка, обіймаємось, сідаємо серед альпійських лугов з видом на вершину Монблану і ділимося враженнями зі сходження. Оксана читає нам спогади Білого Джека про перше підняття українського прапора на Монблані пластунами куреня «Ватага Бурлаків» в 1947 році.

Ця історія зворушує нас до сліз, ми вже дуже добре орієнтувались у цій місцевості, знали все, про що згадувалось у спогадах Білого Джека. Минуло 76 років, і ми теж тут, під вершиною Монблану, щойно з неї. Цей досвід був неймовірний, ми здійснили самостійне жіноче сходження, без гідів, суто командною працею.

Дякуємо усім, хто підтримав нас — добрим словом, настановами, порадами, спорядженням і донатами на наш збір на автомобіль швидкої медичної допомоги для України.

Дякуємо вершині, що впустила до себе і відпустила. Усім нам, українцям, зараз як ніколи потрібні малі перемоги задля руху до Великої.

1. 7.07.2023. Світанок о 5:15 ранку. Щойно пройдений ключ маршруту на штурмі. Аня Олексин (фото Юля Зі)
2. 7.07.2023.
О 8:48 ми на вершині Монблану (4810 м).
3. 4.07.2023 Акліматизація, апробаційний вихід на маршрут
4. 4.07.2023. Подолання сніжної стіни на акліматизаційному виході на маршрут
5. 7.07.2023. Світанок о 5:15 ранку. Щойно пройдений ключ маршруту на штурмі, зв'язка Оксана Літинська і Галя Стрипа
6. 23.08.2023. Автомобіль швидкої допомоги у Львові проходить технічне обслуговування перед від'їздом до Харкова

У ПЛАСТОВІЙ СТАНИЦІ В СИРАКУЗАХ – ВАКАЦІЇ

МИКОЛА ДУПЛЯК

Світлини зі станичного фотоархіву

—”—

НЕ ПРИГАДУЮ, КОЛИ ВОСТАННЕ В ПРЕСІ БУЛА ЗГАДКА ПРО ПРАЦЮ ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ В СИРАКУЗАХ, ОДНАЧЕ ПРАЦЯ З ПЛАСТОВОЮ МОЛОДДЮ У ЦЬОМУ МІСТІ (З ПЕРЕРВАМИ) ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

На жаль, пластові провідники не завжди дбають про те, щоби про їхню працю люди читали в газетах і журналах. Це хибна думка. Управа кожної станиці має підтримувати пластову пресу, інформувати її про свою працю з молоддю тощо. Читачам завжди цікаво довідуватись про працю пластових станиць, про активність і досягнення пластової молоді. Це також заохочує інших дітей приєднуватись до пластової організації.

✓ Так виглядає лісовий «юнацький притулок»

Станицю в Сиракузах від багатьох років очолює д-р Андрій Войтович, а обов'язки скарбника виконує д-р Марта Войтович. Організаційну працю та активність пластової станиці провадять сестрички новацтва Оріся Бакин, яка вже вісім років виконує необхідну працю попри професійні та родинні обов'язки (четверо дітей), подруга Софійка Бутенко, яка очолює юнацтво, і сестричка Мирослава Господарисьо, яка очолює пташат. Українська мова (як і годиться) є обов'язковою мовою спілкування на всіх заняттях Пласту.

—”—

АКТИВНІСТЬ ПІД ЧАС ПЛАСТОВОГО РОКУ БУЛА РІЗНОМАНІТНА. КОЖНА ГРУПА ІЗДИЛА НА КОВЗАНАХ, КОЛЯДУВАЛА ТА БРАЛА УЧАСТЬ У ЗБОРІ КОШТІВ НА ДОПОМОГУ УКРАЇНИ.

Юнаки вчилися писати писанки; були гутірки про українські визвольні змагання, про УПА тощо; практично вчилися, як з листя і галузок збудувати прихисток в лісі. Новаки відвідали Українську Кредитну Спільку і довідались про її послуги для членства, про інвестиції тощо; писали дряпанки та вивчали куховарство, щоб здобути звання кухаря — уміти варити й підготувати спільну вечерю; вивчали українські різдвяні традиції та обрядові пісні. Наймолодші пташатка гралися, майстрували і співали.

Цього року закінчення праці пластового року сестричка Оріся влаштувала в неділю, 11 червня, біля своєї хати. Правда, була небезпека, що дощ або канадський дим-гість зіпсує програму, але обійшлося без дощу й диму. На закриття зійшлося 27 пластунів і пластунок з батьками (не всі змогли прийти). Загалом присутніми було понад 55 осіб. Було приємно познайомитися з усіма, особливо з новоприбулими з України земляками. Між присутніми була й Діди Бутенко — колишня станична в Сиракузах.

Пластуни виконали свої обов'язкові пісні: «Ми діти українські», «Маленькі наші ноги», «Цвіт України і краса», а разом у великому колі всіх учасників церемонії закриття — пісню «Ніч вже йде...»

Нашій пластовій молоді годиться побажати гарних і безпечних вакацій — гарного відпочинку на пластових таборах.

»
Як же без ватри?!

»
На завершення — традиційне «Ніч вже йде...»

»
Найкраще дозвілля — у колі друзів

ЯК ЦЕ – ОРГАНІЗУВАТИ В УКРАЇНІ ПЛАСТОВИЙ ТАБІР ПІД ЧАС ВІЙНИ?

Збройні сили України, а в їхніх лавах пластуни-військовики, роблять все можливе і часто неможливе, щоби в тилу життя не зупинялося. Економіка має працювати, громадсько-культурне життя тривати, процес виховання молоді не перериватися. Роль Пласту за таких умов дуже важлива.

Поступ новацтва і юнацтва без таборування значно зменшується. Ось чому важливо навіть у воєнний час організувати літні табори: на рівні станиць, округ, краю і міжкрайові.

Цього року в Україні відбулося чимало крайових таборів. Вони зазвичай задають тон в оркестрі пластового таборування, демонструючи приклад. Однак табори всеукраїнського рівня потребують і більше зусиль для їхньої організації. На прикладі одного з таких — Крайового екологічного виховно-вишкільного табору «Вовча школа» — розповімо про передтаборову організаційну рутину, а також про результат. Про це розмовляємо з комендантом ст. пл. Юрієм Курилом, СМ.

— Друже Юрію, табір «Вовча школа — 2023» відбувся. Можна зітхнути з полегшенням і згадати приємні таборові миті. Але перед тим пропоную подумки повернутися у червень і липень цього року, коли підготовча діяльність була у розпалі. З якими найбільшими труднощами Ти зіткнувся в той час?

— Приємних емоцій після ВШ вдосталь.

— ” —

ЩОДО ПІДГОТОВКИ ТАБОРУ, ОСНОВНОЮ ПРОБЛЕМОЮ БУЛО ФІНАНСУВАННЯ. ЗАРАЗ НАБАГАТО ВАЖЛИВІШЕ ПЕРЕДАВАТИ КОШТИ НА АРМІЮ ДЛЯ НАШОЇ ПЕРЕМОГИ, АЛЕ, ТАК ЧИ ІНАКШЕ, ЩОБ ОРГАНІЗУВАТИ ТАБІР, КОШТИ ТЕЖ ПОТРІБНІ.

Як і всі наші спонсори чи меценати, я це розумів, тому намагався десь їх вишукати. Допомога Збройним силам України — це найважливіше, але якісне виховання дітей і юнацтва в Пласті, особливо тепер, належить до пріоритетів.

Приємно, що Крайова пластова старшина України надавала підтримку і допомогу. Щодо організації, сприяння було непоганим. КПС згуртувала всіх комендантів. Отже, необхідну інформацію від крайового проводу коменданти отримували однаково. Діяв чат в Telegram. Комунікація була дуже хорошою. Зголошення табору, звіт після табору, різноманітні інформаційні форми — все чітко і вчасно ми отримували. Так було

1. Подруга інтендант Іванка Овдійчук та юначка Аня Столярчук після відкриття таборового дня. Світлина з таборового архіву
2. Комендант табору ст. пл. Юрій Курило, СМ. Фото Тараса Хріна
3. Таборовий лікар ст. пл. Павло Лабінський, СМ, спілкується з юнацтвом під час перепочинку у мандрівці. Світлина з таборового архіву

і щодо фінансування, і матеріального забезпечення. Провід зібрав у комендантів інформацію про спонсорів (хто і з ким співпрацює), які мали змогу допомогти харчами, медикаментами й іншим. Буває ж таке: двоє чи троє комендантів співпрацюють з однією мережею аптек, і щоб кожен не «смикав» з потребами таку аптеку, КПС сформувала список, роздала його комендантам, ми записали потреби, і вже крайовий провід подавав їм узагальнені потреби.

Наприклад, власники ТМ «Зерновита» — однієї з відомих в Україні торгових марок — забезпечили табори крупами, макаронами, — усім, що ми просили.

Це є доброю ініціативою від КПС, і на майбутнє такий підхід також варто застосовувати.

Незвично складно було підбирати виховників та інструкторів. Багато членів нашого куреня «Сіроманці» — членів проводу і булави минулих років — є у війську, на фронті. Це пл. сен. Євген Матвіїв, ст. пл. Роман Пукач, ст. пл. скоб Андрій Федоренко. Перед війною трагічно загинув ст. пл. Петро Борис, який виконував колосальну працю з ділянки скелелазіння. Цього року ми зуміли залучити чотирьох інструкторів з альпінізму: Петра Яницького, Ліну Тю, а також «Бурлаків» ст. пл. Ярослава-Теодора Здрірка і ст. пл. скоба Павла Пляцка. В майбутньому дуже добре було би залучити їх до проведення «Вовчої школи»: це професійні скелелазі і дуже цікаві особистості. Для якіснішого проведення ділянки вони надали власне спорядження, доповнивши наше таборове. Як на початок, вони четверо виконували ті функції, з якими друг Петро Борис давав раду самостійно. Надалі ці обидві групи чи одна з них передаватимуть таборовикам свої знання і практичні навички.

Багато «сіроманців», що допомагали у проведенні табору декілька років поспіль, не змогли приїхати. Відповідно, слід було довіритися новим людям, що викликали додаткові труднощі. Адже «Вовча школа» — це такий табір, де живе легенда, а її втілюють люди, які роками переживали її чи в юнацтві учасниками, чи в проводі, чи мали подвійний досвід. Тому спершу слід було передати легенду, тобто дух «Вовчої школи» новоформованому проводові, а тоді пильнувати, щоб провід якісно передав її юнацтву.

Технічний бік підготовки табору теж склав певні труднощі. Деякий реманент був зношений. Дещо вже й ремонтувати не вартувало, щось мусив купувати нове, а це додаткові видатки. Генератор нам позичив пластовий осередок Рудок (волонтерка допомогла), помпу ми купили нову, ще один інтендантський намет — новий, один намет отримали в дарунок від організації «RocMaidan» (Рочестер, США) та її очільника п. Володимира Павлюка. Дякуємо!

Щодо транспорту для доставки спорядження на терен табору, то спершу це сприйняв як проблему, але врешті знайшов бус навіть дешевше, аніж сподівався.

— Прошу розповісти про учасників та учасниць табору. Якими вони були цього року і яка географія зголошених?

— Цікава географія, до речі. Це станиця Львів і деякі осередки округи. Була юначка навіть зі станиці Лондон. Дуже потужно зголосилися станиці Рівненської округи. Ст. пл. Олександра Боярчук, Ті, і

▲ Загальне таборове фото ВШ 2023. Фото Тараса Хріна

ст. пл. Іван Дрозд, СМ, вже другий рік на ВШ. Виконали колосальну роботу щодо зголошення учасників. На «Вовчу школу» зголосилося майже сімдесят юначок та юнаків. Було відібрано сорок двоє. П'ятеро з них на табір не прибули з причини погіршення стану здоров'я. Отже, чи не половина були з Рівненської округи, і, мушу зазначити, багато з них дуже добре підготовані, якщо говорити про їхню відповідність здобутій пробі УПЮ.

— А як впоралися із завданнями булава і провід?

— Широ вдячний і булаві, і проводу табору. Подавати му ст. пл. Олександрю Боярчук, Ті, на відзначення УСП. Вона постійно виявляла ініціативу, зголошувалася вирішувати складні питання, які виникали під час табору, без жодних вагань і вирішувала їх швидко та якісно. Подруга Олександра виконувала обов'язки писаря, допомагала мені як коменданту. Не було жодної потреби про щось їй нагадувати.

Бунчужним вже вдруге на «Вовчій школі» був ст. пл. Назар Матвіїв, СМ, отже, йому було нескладно. До речі, він по-справжньому занурився в легенду табору протягом усіх років, коли бував на ВШ (вперше — у 2009 році). Він додав до програми деякі родзинки, що покращили сприйняття легенди. Цього року ми запровадили доіменування на другий таборний ступінь. Перше таке іменування відбувається після половини пройденого табору, а доіменування — за результатами

точкування у наступні дні. Наприклад, один чи декілька юнаків у другій половині табору здобули необхідну кількість точок. Тоді при сніданку, обіді, вечері чи навіть під час ватри (головне, щоб учасники були в полі зору) комендант з бунчужним проводять іменування.

Друге стосується нас як видавничого куреня. Друг бунчужний видав доволі цікаву казочку для представлення проводу у перший таборний день. На основі казки «Ріпка» виникла нова — про ВШ. Переповідати, звісно, не буду. Її треба побачити, але вона справді робить враження. Друг Назар не лише розписав ролі у казці. Він описав також чітко, по пунктах, моменти таборної програми, які цього потребували: іменування, алярми тощо (кому, що і як слід робити; процес — що за чим).

У 2017 році я був бунчужним «Вовчої школи» у США, а в 2021-му — заступником коменданта в Україні. Станом на весну цього року трохи призабув тонкощі проведення цього табору, але друг Назар полегшив діяльність проводу і булави, щоби ми не витрачали час на організаційні моменти.

Керманіч виховної програми ст. пл. вірл. Соломія Бонечка, Кн., — це супер менеджер. На жаль, змушена була покинути табір у його другій половині, але дуже добре передала обов'язки ст. пл. Діані Кузів з Миколаєва, тож подруга Діана не мала труднощів щодо програми у подальші дні. Соломія не забувала

про нас і постійно телефонувала. Перепитувала, консультувала. Одне слово, допомагала й на відстані. Також вона залучила дуже багато інструкторів поза нашим табором: фахівців з бойових мистецтв; орнітолога Ганну Кузьо — подругу «Пташку»; еколога Ірину Приходько. Запросила розповісти про історію табору друга Юрка Леськова. Тобто вона долучила доволі цікавих і професійних інструкторів, що є дуже важливо.

Ст. пл. Соломія Николин, яка не вперше у булаві табору, — супер молодець. На кухні все було ідеально. На додаток, вона, як людина мистецтва, провела чудову точку. Відносно недешева точка: слід було придбати полотно на картини і фарби, що ми й зробили, а також пензлі. Про них я домовився з табором «Етноколесо» (нам їх позичили). Тому половину коштів на цю точку ми заощадили.

Загалом, дякую всім членам проводу і булави, а це також були: ст. пл. Іванка Одвійчук, Ті; пл. вірл. Юля Михальська; пл. сен. Ігор Шемяков, СМ; ст. пл. скоб Павло Лабінський, СМ; ст. пл. Василь Кашперко; ст. пл. Софія Боцун; ст. пл. Валерія Гончаренко.

— Табір відвідували журналісти?

— Так. У нас побували дві групи медійників. Одна з них — це арт-директор Євгенія Скварська і фотограф Олексій Березовський. Вони готували матеріал про Україну (молодіжна тематика) за кордон. Це, швидше за все, фотопроєкт, але з деяким невеликим текстовим супроводом. Також медійники Ростислав Бьоме (режисер фільму) та оператор Тарас Хрін відзняли відеосюжети для майбутніх фільмів про Пласт (на основі побаченого на ВШ і в таборі «Легіон»).

— Знаю, що цікавою була гостьова ватра.

— Якщо в нас було 37 учасників і 15 осіб у проводі та булаві, то на вихідні прибуло приблизно 80 гостей включно з інструкторами. Це понад 130 людей на території табору і на гостьовій таборній площі. Не всі побували на гостьовій ватрі, яка нам справді вдалася, але загалом — це добрий показник, який говорить про популярність табору. Найважливіше: люди хочуть їхати до нас.

Перед табором вирішив створити нові сторінки ВШ в Instagram та Facebook. Разом з подругою писаркою ми ці сторінки протягом короткого часу зробили впізнаваними. Таким чином і з'явилася така кількість гостей на таборі і ватрі. Ну, і плюс «сіроманці», які теж чисельно відгукнулися на запрошення побувати в колі друзів.

— Місце для проведення табору особливе — заповідна територія. Без співпраці з керівництвом «Тустані» ніяк.

— Співпраця була доволі тісною. Відверто кажучи, на групі скель біля Острога Каменя скельних занять проводити не можна через наявність там петрогліфів. На Жолобі — без проблем. На майбутнє ще перед табором вартує узгодити з директором історико-культурного заповідника «Тустань» пластуном Андрієм Котлярчуком нашу програму і пов'язаність її зі скелями. Тоді не виникатиме жодних зауваг чи несподіванок.

Дуже добре, що всі точки програми (особливо алярми, з використанням вогнебезпечних засобів) ми проговорили з дирекцією заповідника. Довелося

відмовитися від дечого, і це було цілком виправдано, але використання значно безпечніших заміників не вплинуло на емоційну складову. Все вийшло навіть набагато краще.

Для таборних іменувань цього року ми використали іншу площу. Одне з них не проводили на Острому камені, як завжди. Було мокро після дощу. Тому це і всі інші іменування відбулися на основній домінанті ландшафту — Дитинці, але щоразу ми діставалися туди з іншого боку.

— Мабуть, Ти хотів би подякувати тим добродіям і добродійкам, без допомоги і сприяння яких табір не став би таким успішним.

— Кажу велике дякую друзям-«сіроманцям» з Метропольної стежі (США), а саме старшим пластунам Андрію Зваричу, Маркові Мулику, Христоворові Бео, Назару Небелюку, пластунам сеньйорам Миронові Баб'юку та Богданові Кордубі, а також головному організатору збірки ст. пл. Павлові Гадзевичу, СМ, — скарбнику Великого Племени «Сіроманці». Це була значна, вчасна і дуже важлива допомога для проведення табору. Грошові датки також зробили «Сіроманці» Української стежі ст. пл. скоб Іван Спринь, СМ, — бунчужний першої «Вовчої школи» (2006 р.) та комендант ВШ-2011, і ст. пл. скоб Дмитро Колесник, СМ, — провідник Великого Племени «Сіроманці» цієї каденції.

Хоч і порівняно незначну, але фінансову допомогу також надала Крайова пластова старшина України. Все розуміємо, бо про обставини, в яких доводиться організувати табори в Україні, вже згадував.

Вкладка учасників плюс всі залучені кошти дозволили провести табір на належному рівні, без відчуття якихось потреб.

— Чи були у таборній програмі моменти, коли «Вовча школа» згадувала військових чи дякувала Збройним силам України за можливість таборувати?

— Звісно.

— ” —

ПІД ЧАС ТАБОРУ МИ ЗГАДУВАЛИ «СІРОМАНЦІВ»-ВІЙСЬКОВИКІВ, ЯКІ В РІЗНІ РОКИ ДОЛУЧАЛИСЯ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ, БУЛИ В ПРОВІДІ ЧИ БУЛАВІ ТАБОРУ.

Це ст. пл. Роман Пукач, СМ, пл. сен. Євген Матвіїв, СМ, ст. пл. скоб Андрій Федоренко. Ми демонстрували учасникам коротке відео з привітанням від хлопців. За ініціативи учасників та учасниць для них ми теж відзняли відеопривітання.

Від редакції. Поки це число готувався до друку, нам стало відомо, що за зразкове виконання обов'язків бунчужного, заступника коменданта і коменданта табору «Вовча школа» в різні роки в Україні і США, на тлі зразкової пластової постави провід Великого Племени «Сіроманці» відзначив ст. пл. Юрія Курила, СМ, однією з найвищих курінних відзнак — «Залізним Вовком». Вітаємо і бажаємо подальших досягнень!

Розмовляв Вовк Карпатський

ПРАПОР НАС ВЕДЕ

ст. пл. ЛЕСЯ КОРДА, ЛМ
Світлина з фотоархіву куреня

Освячення прапора — по-особливому урочиста подія для кожного пластового куреня. Такою вона була 10 червня 2023 року для нас — старших пластунок куреня «Лісові мавки». Український осередок ЛМ освятив курінний прапор, а відбулася подія у Львові, в Гарнізонному храмі святих апостолів Петра і Павла.

У теперішні буремні дні для України це неабияка радість — мати можливість освятити курінний прапор. Цього б не відбулося, якби не наше сильне військо, в якому служить одна з наших Мавок — ст. пл. Катерина Бринецька. Тому найбільше дякуємо за таку можливість Збройним силам України та кожному пластуноку і пластуниці, які зі зброєю в руках боронять край від москвитів.

Подруги-«мавки» з Львівського, Тернопільського та Івано-Франківського осередків вишикувалися по обидва боки прапора. Посередині — хорунжі: ст. пл. Леся Корда, ст. пл. Юля Плотка-Луцина та ст. пл. Марта Чайка. Розпочався обряд освячення, який звершив пл. сен. о. Руслан Сідельник, ОХ. Відтак зазвучала пісня «Прапоре наш».

Ритуалу, пов'язаного з кумами прапора, не проводили. Натомість на згадку зробили спільне фото. Серед гостей були члени інших куренів УСП, юнацтво, новацтво і пташата.

—”
**ПОДІЯ ЗАПАМ'ЯТАЄТЬСЯ,
А ПРАПОР ТЕПЕР СУПРОВОДЖУВАТИМЕ
НАС У ВСІХ НАЙВАЖЛИВІШИХ МОМЕНТАХ
ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ВИДИМИЙ СИМВОЛ
20-ГО КУРЕННЯ УСП.**

Курінними кольорами є зелений та срібний, що символізує Мавчину молодість, вірність, любов до краси, волі і природи.

На відзнаці куреня зображено цвіт папороті, який ототожнює Мавчину душу.

Кожна «лісова мавка», яка досягнула найвищого ступеня, носить крайку і має право вітатись гаслом «З Мавчиним привітом!».

Осередок, у якому гуртуються «лісові мавки», називається Узліссям. Якщо на раді «Лісові мавки» вирішують прийняти до свого Кола нову кандидатку, їй надається право проходити ступені, щоб стати справжньою «ліською мавкою». Кожен ступінь має свої особливості та відзнаки, а переведення завжди супроводжується магією Лісу.

< Кожен пластовий прапор — справжній витвір мистецтва. Стяг «Лісових мавок» є саме таким

^ Готуємося до урочистої події

^ Момент освячення прапора «Лісових мавок» у львівському Гарнізонному храмі святих апостолів Петра і Павла

БІЛЬШЕ, НІЖ ПОЛІТ

ст. пл. ВАЛЕРІЯ СТАРЧУК, ЧоК
 Фото пл. розв. Вероніки Міліневич

^ Ось вони, ці неповторні миті...

Табір «Чота крилатих» є унікальним і неповторним завдяки своїй спеціалізації, атмосфері та настрою. Його щорічне проведення членами куреня УСП та УПС «Чота крилатих» допомагає здійснити мрію про політ багатьох юнаків та юначок із усієї України. А спогади про пережиті емоції, здобуті навички та знання сприяють всебічному розвитку, є чудовою нагодою віднайти нове хобі, а також стати членами великої «чотівської сім'ї».

— ” —

«ОДИН РАЗ ЧОТА – НАЗАВЖДИ ЧОТА»

Коментар коменданта табору:

Я ст. пл. Лев Гордійчук, ЧоК, а в курені мене звуть «Бородач». Цього року я був комендантом КЛТ «Чота крилатих 2023». Метою табору «Чота крилатих» є зацікавлення старшого юнацтва та старших пластунів, які недавно завершили своє юнакування, у летунському пластуванні. 2023 року на таборі було двадцять вісім учасників, четверо з них — старші пластуни.

Одним зі способів зацікавлення летунським пластуванням є спеціалізовані летунські гутірки (історія авіації, аеродинаміка, будова літальних апаратів, авіаційна метеорологія, авіамоделювання тощо). Наприкінці табору учасники мали змогу скласти однойменні пластові вмілості. По закінченні табору було здано 33 летунські вмілості.

Іншим способом зацікавлення у летунському пластуванні є польоти на паропланах і дельтапланах.

Із уст очевидців...

Враженнями про табування на цьогорічній «Чоті крилатих» ділиться учасниця табору — пластунка розвідувачка Анастасія-Марія Члек із куреня ч. 111 ім. Софії Фредро Шептицької зі Львова.

— Чому серед інших таборів Ти обрала саме «Чоту крилатих»? Що мотивувало?

— Перш за все, мене привабила спеціалізація табору і те, як вони себе подали та зарекомендували. Додатково на це вплинули відгуки экс-учасників, які заохотили мене поїхати саме сюди.

Моєю мотивацією була дитяча мрія відростити крила та навчитися літати. Зараз звучить дивно, але я вірила, що саме тут зможу здійснити бажане.

— Чого навчив тебе табір, які знання можеш використати у повсякденному житті?

— Табір навчив мене, що теорія є дуже важливою частиною у будь-якій справі, вона не є нудною, а якщо її правильно подають, вона лишень стає в нагоді. Все закріплюється практикою, а ідеальна гармонія досягається, якщо ці два фактори об'єднати.

Програма табору передбачала різні сторони для твого розвитку. Кожен міг вибрати, що йому більше до душі, починаючи з крутих активітетів та організації власного дозвілля, завершуючи здаванням ледь не всіх летунських вмілостей.

Особисто я після табору дуже зацікавилася історією авіації та авіамоделюванням. В майбутньому хочу виготовляти моделі літальних апаратів та знайомити своє оточення зі світом авіації.

— Які емоції Тобі подарував табір, що Тобі найбільше запам'яталося?

— Табір подарував мені емоційну іскру та бажання розвиватись у новому напрямку. Найбільше вплинула ця особлива чотівська атмосфера! Щось у ній є таке, що просто неможливо відчувати у звичних місцях.

Найяскравішим спогадом є мій перший політ. Страх був відсутній, лише азарт. Те, як ти спершу підіймаєш крило догори, потім підкріплюєш систему та розправляєш крило, і в кінцевому результаті ЛЕТИШ! Неймовірний мандраж та бажання, щоб це тривало вічність!

Також сподобалося тренуватись на злітній смузі, слухати гутірки, серед яких точно знайдеться улюблена. Але це ще не все, тому що справжню радість мені подарувала моя чотівська сім'я.

— Кажуть, що на «Чоті крилатих» навчають літати. Чи це правда?

— Звісно, навчають, проте до цього потрібно докласти певних зусиль і мати чітку ціль, якої хочеш досягти. Все залежить лише від тебе та твоєї готовності підкорювати висоти.

Мої польоти відбувалися добре, але перед тим ми обов'язково проходили наземну та парашутну підготовку. Ми тренувалися, як правильно приземлитись, знайомилися з правилами безпеки на злітному майданчику та під час польоту.

Я дуже вдячна інструкторам із польотів, що весь час нам дуже допомагали! Зокрема, інструктори дуже

зрозуміло й послідовно все пояснюють та підстраховують. Тому, мабуть, і відсутнє переживання, що ти не впораєшся. Як результат, отримуєш лише позитивні емоції, впевненість у собі та яскраві спогади.

— Які маєш побажання чи поради для наступних учасників табору?

— Грайте в гру під назвою Пласт, творіть у ній свою історію! На таборі кожен знайде щось для себе. Адже тут можна діяти всебічно і, звісно, насолоджуватись від процесу! А ще — беріть із собою на табір записники на велику кількість сторінок. Вони вам придатуться!

Наостанок хочу додати: обов'язково випробуйте себе на цьому таборі. Не пошкодуєте! У вас 100 відсотків все вийде, а опісля з'явиться можливість для нових досягнень або ж цікавих хобі.

▽ Під час таборових спеціалізаційних занять

▲ Табір завершується. Світлина на згадку

ПРОФЕСІЙНИЙ ПОГЛЯД У НЕБО

Ми поспілкувалися з двома членами куреня «Чота крилатих», які були на таборі інструкторами з польотів та відповідали за практичну ділянку (інструктаж із парапланеризму та будови параплана, техніка безпеки та безпосередньо польоти на парапланах).

Інструктор із льотної ділянки ст. пл. Володимир Максимчук, ЧоК:

— Звуть мене Володимиром, а моє курінне псевдо — «Буревісник». Парапланеризмом почав займатися, якщо говорити свідомо, з 2010 року.

Вважаю, якщо ти один раз подивишся в небо, то вже не зможеш відвести погляд від усього, що летить. А якщо безпосередньо можеш дивитися із висоти — тебе буде постійно тягнути туди ж.

Парапланеризм — це приємний спорт, який є надзвичайно цікавим та захоплюючим. Це, напевно, найпростіший спосіб доторкнутися до неба і спробувати себе в летунстві. Зокрема, летунство є дуже розвиваючим напрямком, бо не тільки слідкувати, а ще й цікавитися, як воно працює, — це також дуже захоплює!

— Яку мету ставить перед собою інструктор з польотів? Чи вдалося її досягти?

— Нашою основною метою є НЕ навчити літати (щоб навчитися цьому, 10-14 днів недостатньо). Ми можемо показати, як це відбувається й дати можливість спробувати.

Головним для нас є зацікавити молодь у летунстві. Адже кожен може обрати свою ділянку: практичне летунство, аеродинаміка, авіамоделювання, будова літальних апаратів, — щоб загалом, дивлячись на літальний апарат, можна було сказати, як він побудований, чому і як він летить. Будь-яка льотна техніка є цікавою.

Також не менш важливо, щоб у майбутньому, якщо ця людина почне займатися парапланеризмом, вона не наробила дурниць. Для цього ми навчаємо основам техніки безпеки польоту, розумінню того, як це працює і куди краще далі розвиватися.

На мою думку, нам вдалося досягти мети табору, оскільки цьогорічні учасники змогли зрозуміти багато летунських тем завдяки спеціалізованим гутіткам, а також самостійно спробували здійснити політ.

Їхня зацікавленість проявлялася у спостереженні за польотами, у спілкуванні з пілотами та інструкторами.

— Поділися своїми враженнями про льотні успіхи цьогорічних учасників табору.

— Цього табору нам надзвичайно пощастило із погодними умовами. В нас була погода, як для реальних польотів. Всім учасникам вдалося здійснити свій перший політ на досить хорошему рівні. Так щастить не кожного року. Буває так, що за весь табір тривалістю 10-14 днів буває лише два «льотні дні», а нам щастило з «льотною погодою» та вітром майже щодня.

Також у нас були хороші погодні умови для відточення навиків роботи з крилом на наземній підготовці, навіть мали змогу спробувати старт із дельтапланом під час наземного тренування. Всі учасники виконали базові вправи й успішно здійснили свої спроби підняти та контролювати підняте крило у повітрі. Це було доволі непросто, але до кінця табору їхні навички зросли до рівня виконання певних фігур. І це надзвичайний успіх для мене як інструктора з льотної ділянки.

— Що, на Твою думку, можна було б покращити?

— Процес покращення можна вважати нескінченним. Ми продовжуємо розвивати наш табір, його теоретичну та практичну ділянку, а саме його програму, шукати нові, ефективніші підходи в плануванні та передаванні знань і навичок. Після кожного табору ми для себе робимо висновки й кожного наступного табору їх впроваджуємо.

Інструктор із льотної ділянки ст. пл. скоб Андрій Пивоварчук, ЧоК:

— Моє курінне псевдо — «Шуліка». Пластун від 2002 року. Парапланеризм виявився моєю пристрастю вже від 2014 року, коли вперше взяв участь у Вишколі провідників летунського пластування (ВПЛП). Ця діяльність швидко стала моєю пріоритетною, а перший вільний політ в небо залишив незабутні враження.

У пісні «Коли розкривається крило» Тараса Сича, який написав її, будучи учасником табору, схована сутність парапланеризму:

*...Піднявшись у небо, душа розправить крила,
І всі свої проблеми відпусти.
Бачиш сонце й небо, і кучеряві хмари,
Бачиш синю даль — і у неї лети.
І гордий оклик груди розриває:
«Хто боїться впасти — не літає!»*

Розвивати парапланеризм у скавтському середовищі дуже важливо. Це не просто діяльність, це засіб всебічного розвитку особистості. Політ на параплані навчає пізнавати себе, обирати свій шлях та розуміти свої можливості. Табір «Чота крилатих» створює унікальну можливість вивчення історії авіації, засвоєння практичних навичок і навіть будови FPV дронів та ракет.

Однією з головних цілей інструктора парапланеризму є безпека учасників навчання під час польотів. Зважаючи на те, що ця діяльність відноситься до найнебезпечніших видів спорту, ми приділяємо особливу увагу цьому аспекту. У поточному році на таборі «Чота крилатих» було вжито всі необхідні заходи для безпеки під час навчальних польотів. Кожен учасник мав належне спорядження, а також двоє інструкторів завжди стежили за тим, щоб все проходило безпечно.

Моя мета як інструктора полягає не лише у навчанні технічних аспектів парапланеризму, а й у переданні учасникам відчуття контролю над літальним апаратом.

Цього року погода була на нашому боці, і ми використали близько 60 годин для практики з парапланом. Вірю, що цей час був вкрай результативним: кожен учасник досягнув запланованої цілі. Радо відзначаю, що кількість посвідчень пілотів FAI у наших інструкторів збільшилася, а це позитивно вплинуло на якість і безпеку навчання. Це підтверджує, що міжнародні сертифікати створюють надійну базу для інструкторської роботи.

— Поділися своїми враженнями про льотні успіхи цьогорічних учасників табору.

— Учасники табору показали значні досягнення в польотах. Вони відчували радість польотів, але важливо, що ніхто не зазнав травм. А той захоплюючий світ авіації, який вони відкрили для себе, залишиться з ними й після закінчення табору.

З ІСТОРІЇ КУРЕНЯ

Історія куреня сягає 1945 року, коли 14 учасників самостійного старшопластунського гуртка «Сокіл» в маленькому німецькому місті Авгсбург вирішили обрати собі патроном Євгена Коновальця. На початку створення до куреня належали тридцять два старші пластуни.

Сьогодні пластовий курінь ч. 7 УСП та курінь ч. 18 УПС ім. Євгена Коновальця «Чота крилатих» об'єднує близько шістдесяти п'яти членів зі всієї України.

На курінних сходах у 1946 році «перші» чотівці обрали собі однією з основних цілей діяльності «Чоти крилатих» «...розвиток свідомих членів куреня для майбутньої оборони і визволення України». Саме це ми продовжуємо робити — виховувати свідому молодь, чії ясні очі палають цікавістю та захопленням! Також розвиваємо летунську спеціалізацію та передаємо любов до неї.

Після табору двоє старших пластунів, які були цьогорічними учасниками, виявили бажання доєднатися до «Чоти крилатих». Це відображає виконання мети табору та успішну діяльність куреня.

З ІСТОРІЇ ТАБОРУ

«Ми це зробили для вас, а ви це зробіть для них...»
С. Красілич

Торкаючись історії зародження пластового табору із летунським спрямуванням, варто зазначити, що вона є нерозривною з оселею «Чота крилатих», яка від 1996 року збирає проактивну молодь з усієї країни. Як сказав перший комендант табору «Чота Крилатих» пл. сен. Михайло Оглоб'як, який цього року завітав на «Чоту», щоб поділитися з учасниками та членами куреня своїм досвідом та спогадами про зародження авіаційної ділянки в Пласті, ми «й далі користуємося тією ж базовою програмою, яка широко охоплює різні напрямки летунства, дозволяючи пізнати все різноманіття та чар, притаманний авіації».

«ЧОТИРИ СТИХІЇ» У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

пл. сен. пр. ОЛЕКСАНДРА ОНИШКЕВИЧ,
референтка преси КПС Великої Британії

^ Наша дружна таборова пластова родина

Підготовка тривала понад три місяці. Чисельність всього табору становила 173 учасники, в тому числі 24 пташат, їх батьки та опікуни, 42 новаци і новачки, 46 юнаків та юначок, провід табору, інструктори та волонтери на кухні (37 осіб). У порівнянні з минулим роком у два з половиною рази збільшився підтабір пташат. Найменшому пташатку на момент таборування було 2,4 роки! Провід табору: комендант пл. сен. Анатолій Тарковський, ОХ, писарка — ст. пл. Марта Фединак, ЧХ, комендант підтабору новацтва — пл. сен. Надія Дорошенко, комендант підтабору юнацтва — ст. пл. Марина Балака.

Легенда табору «Чотири стихії» була наповнена різними активностями, пов'язаними з водою, повітрям, вогнем та землею. З першого дня табору всі стихії природи стали магією.

Пташата в перший вечір познайомилися з хлопчиком Джурою, який ненавмисне образив усі чотири стихії, і вони перестали з ним товаришувати. Та на допомогу Джурі прийшла науковиця-дослідниця, і раптом всі пташата перетворилися на дослідників та дослідниць і вирушили в магичний світ пригод — рятувати Джору та повернути всі стихії у звичне життя.

За час таборування невгамовні пташата, незважаючи на примхливу погоду, здобули нові вміння, дізналися багато корисного та практичного: на морі пізнавали воду, в печерах досліджували землю, в горах вивчали силу гірського повітря, а також були дуже зайняті дослідженням вогню. Малюки багато мандрували, годували тваринок на фермі, ліпили з глини, співали українських пісень, танцювали та навіть напекли багато печива для всього табору! І це все протягом семи днів таборування. Пташатам вдалося допомогти Джурі помиритися зі стихіями і вчасно доставити важливий пакунок нашим козакам. Після спільної молитви у неділю 6 серпня, сповнені позитивних емоцій, вони розлетілися по домівках.

У підтаборі новачків та новачок сталося непередбачуване! У чарівника-мольфара Северина з Карпат викрали магичний кристал, який керував силами природи. «Коли магія кристалу перебуває в добрих руках, то світ і його мешканці живуть в гармонії з природою. Але як тільки вона потрапить до когось лихого, то нашій землі загрожує величезна катастрофа. Природа почне руйнувати все на своєму шляху. Вже колись таке сталося, і тоді мольфару вдалося зупинити лиходія. Кристал викрали і вивезли за межі України. Коли лиходій хотів ним скористатися, кристал розпався на чотири частини. З оселі «Верховина» був останній сигнал від кристалу. Зараз лиходій активно шукає всі його частини і спробує ще раз застосувати кристал, щоб стати наймогутнішим у світі. Якщо йому це вдасться — на планеті зникне все живе», — розповідає легенда підтабору новацтва.

Завдання новацтва — зупинити підступного лиходія. Вони мали першими опанувати магію чотирьох стихій, зібрати всі частинки кристалу, об'єднати їх в спеціальному місці і зупинити страшну катастрофу.

Новацтво впевнено дійшло до кінця, склало розбитий кристал чотирьох стихій. Під час цього здобули багато вмінностей та нових знань, пізнали стихії через досліди та експерименти, опанували чотири водні активності. А ще було багато подорожей, співів, танців, море позитиву та емоцій, тепла вогню і сердець. І найцінніше — це нові друзі і мотивація для наступного пластового року.

Історія в юнацтві була зовсім інша. Зовсім доросла та з роздумами про Всесвіт. Мета юнаків та юначок полягала в тому, щоб знайти сильні сторони, зрозуміти, що не завжди фізична сила має перевагу. За час таборування юнаки та юначки долали стихії, а разом з цим шукали себе. «Багато видатних філософів досліджували природу стихій, розмірковували над їх різноманітними проявами та поєднаннями. Одне ми знаємо напевне: стихії — це прояв дикої природи, природи в своїй істинній суті. Тема боротьби стихій не дарма займає окреме місце в різних проявах культури. Ми, як і все живе на світі, складаємось з протилежних, здавалось би, несумісних рис та якостей: злість та ніжність, гнів та добро, сила та впевненість проти слабкості та нерішучості. В різних життєвих ситуаціях наші внутрішні стихії мають різні прояви», — так говорила легенда юнацького підтабору.

Юнацтво також успішно дійшло до завершення, пізнало себе та дізналося багато цінної та необхідної інформації і практики з самозарадності, пошуку себе

та прийняття рішень, навчилося працювати командою та нести відповідальність за себе і тих, хто поруч, вивчало різні стихії-професії, мандрувало, плавало, будувало таборів споруди. Завдяки юнацтву протягом п'яти годин їхньої командної роботи 2200 варениками смакували учасники всіх трьох підтаборів.

Величезна подяка всьому проводу пластової організації у Великій Британії, старшині, інструкторам, команді кухні, батькам і всім-всім, хто будь-яким чином зробив цей пластовий табір можливим! Пташата висловили окрему величезну вдячність всім причетним до організації такої важливої події в житті наймолодшого уряду Пласту та подяку кухні за смачні наїдки та тепле молочко перед сном.

До зустрічі в новому пластовому році!
СКОБ! Готуйсь! Пташата, де ви є?

^ «...На допомогу Джурі прийшла науковиця-дослідниця, і раптом всі таборовики перетворилися на дослідників та дослідниць...»

МИРОН БАБ'ЮК:

«ВЕЛИКЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ КУПО — ОБ'ЄДНАТИ ПЛАСТУНІВ»

Вперше з другом Мироном Баб'юком довелося познайомитися заочно у 1991 році. Тоді з вишколу з Канади повернувся один із відновлювачів Пласту в Дрогобичі Святослав Сурма. Він подарував мені, 19-річному студенту та виховнику юнацтва, «Підручну книжечку пластуна» — з друкарні Мирона Баб'юка. У той час такий презент виглядав на щось безцінне. Зберігаю його донині.

Тоді й гадки не мав, що колись належатиму з другом Мироном до одного куреня і він матиме значний вплив на формування мене як пластуна, а ще — разом провадитимемо «Сіроманцями», готуватимемо і видаватимемо «Альманах 100-ліття Пласту», відтак 10 років співпрацюватимемо над виданням «Пластового шляху». 32 роки тому не знав, що колись братиму інтерв'ю для ПШ в багатолітнього головного адміністратора журналу, який зразково виконав свої обов'язки. Підтвердження — всі видані ним числа.

Що й казати: роки летять. Друг Мирон вирішив передати діловодство. Отже, час для підсумкової розмови.

— Друзе Мироне, як Ти став пластуном? Коли Ти зголосився до Пласту і що стало поштовхом до цього?

— По Другій світовій війні моя родина опинилася в таборі переселенців у Регенсбургу (Німеччина). Я ходив до української народної школи, де в четвертій класі майже всі були в Пласті, і я вступив.

— Ти міг стати членом не одного куреня УСП. Чому обрав саме «Сіроманців»?

— В моєму курені ч. 5 ім. Петра Сагайдачного було два юнацькі гуртки, а впорядником мого гуртка «Орел» був «сіроманець» Богдан Андрушків, який порадив нам усім перейти до «Сіроманців».

— Про Твою родину: чи можна її вважати пластовою?

— Ми з дружиною Уляною були і є пластунами. Батько Уляни був «чорноморцем» ще в Україні та часто згадував про свої мандрі. Приїхавши до Америки, коли ще не було українського Пласту, пл. сен. Михайло Лялька був запрошений до американських скавтів.

Ми виховали доню Діяну (Асю), яка змалку була новачкою, а тоді юначкою і старшою пластункою, виховницею на «Новому Соколі». Діти Діяни також належали до Пласту.

— Хто у вашій сім'ї був більше активний в Пласті: Ти чи дружина — подруга Уляна?

— Моя дружина належить до «Буриверхів», а я — до «Сіроманців». Обоє ми були в станичних та крайових пластових проводах. Уляна була в проводі УПС при ГПБ, відповідає за фінансову допомогу сеньйорам-ветеранам у Львові. Як референтка фінансів і господарки ГПБ (2000—2006) вона дуже інтенсивно працювала для збірок фондів на допомогу розвитку Пласту — загалом в Україні та в усіх областях. Саме в той час, у 2001 році, відновлено в Україні вихід у світ «Пластового шляху» — підготовку, друк і висилку. А вже у 2000 році журнал не виходив.

Я був референтом старших пластунів, головним булавним старших пластунів та бунчужним ЮМПЗ на «Вовчій тропі» в Іст Четгемі 1962 р. Ми обоє з Уляною були комендантами пластунок і пластунів ЮМПЗ-1967 на «Батурині» в Грэфтоні (Канада).

— Хто мав вплив на Твоє рішення здобути фах видавця? Не шкодуєш, що не обрав іншої професії?

— Мій батько — бунчужний Січових Стрільців — був тої опії, що «як ти маєш якийсь фах, то ніколи не будеш голодний». Мій батько у Відні закінчив шевський курс із пошиття черевиків і чобіт для інвалідів. По війні, в таборі переселенців у Регенсбургу, мій батько мав 3-членний шевський верстат, і завдяки йому нам дуже добре жилося.

В Америці наш спонсор записав мене до торговельної школи, де я вчився друкарства, а згодом — видавництва та друкарства в Рочестерському технологічному інституті (Rochester Institute of Technology). Там я одержав науковий ступінь бакалавра.

Якби не те, що я потрапив до торговельної школи, то, мабуть, студював би управління бізнесом (Business Administration).

— За десятки років Ти видав величезну кількість книжок та періодики, як пластової, так і поза Пластом. Яка з книжок, Тобою виданих, пластових і непластових, є для Тебе найбільш пам'ятною, цінною?

— Як власник друкарні Printing Methods Incorporated, за 26 років праці багато друкував, але моє найбільше видання — то був 888-сторінковий «Альманах 100-ліття Пласту», а також великий кольоровий календар — 12 картин славного українського мистця Петра Андрусів з нагоди 1000-ліття Хрещення України. Цей календар був нагороджений першим місцем в категорії мистецьких календарів з Канади й Америки.

— Адміністрування «Пластового шляху» від 2008 р. і дотепер — справа доволі складна. На Тобі — видання журналу, його поширення, справа фінансування. Чи бувало за тих 15 років, коли Тобі ставало важко?

— Мої успіхи в друкарні не стосувалися тільки друку (будь-хто може друкувати), а й відповідної співпраці з авторами видань, оформлювачами, а також фінансування. Успіхи чи недоліки завжди залежать від цих трьох речей. Бувало всяке, але любив займатися адміністрацією ПШ, та прийшов мій час передати це діловодство молодшим.

— Які Твої думки про майбутнє «Пластового шляху»?

— З огляду на те, що «Пластовий шлях» є виданням Головної Пластової Булави, доля видання залежить від проводу, але я не знаю, чи провід має відповідне розуміння цього питання. На мою думку, як є склад талантових людей, які можуть видавати ПШ, то ГПБ повинна їх морально підтримати.

На загал, ми в Пласті не любимо мати проблеми. Тому побутує думка: замість вміло та позитивно розв'язати проблеми (в даному випадку — із подальшим виходом у світ «Пластового шляху»), легше взагалі ліквідувати ПШ.

— Чи пластове видавництво як напрямок проіснує ще хоча б 5 років? Чи потрібні сучасному Пласту друковані книжки і періодика?

— На мою думку, доки існує Пласт, має існувати пластове видавництво.

^ Учасники Великої Ради «Сіроманців» на «Тризубівці»: пл. сен. Любомир Романків, СМ; пл. сен. Нестор Шуст, СМ; пл. сен. Мирон Баб'юк, СМ. Філадельфія, США, серпень 2017 р. Фото Юрія Леськова

**НИНІ, КОЛИ НАШІ ПЛАСТУНИ
(ЧЕРЕЗ ВІЙНУ) РОЗКИНУТІ ПО ЦІЛОМУ
СВІТІ, ДУЖЕ ВАЖЛИВО ВТРИМАТИ
З НИМИ ЗВ'ЯЗОК І ДАТИ ЇМ
ВІДПОВІДНІ ЕЛЕКТРОННІ ТА ДРУКОВАНІ
ВИХОВНІ МАТЕРІЯЛИ.**

— Що Ти хотів би побажати делегатам 21 Зборів КУПО і майбутньому Головному Проводові Пласту?

— Ми в діяспорі довгими роками втримували Пласт, відновили нашу організацію в Україні, коли вона стала самостійною і незалежною.

Тепер велике завдання для КУПО — об'єднати пластунів по цілому світі, щоб зберегти українську свідомість та любов до своєї Батьківщини.

Щастя нам Боже!

— Дякую за розмову.

Запитував пл. сен. Юрій Леськів, СМ

Довідка.

Мирон Баб'юк, син старшини Січових Стрільців Теодора Баб'юка і Надії, з дому Терещин, уродженець Тернопільщини, виїхав малим хлопцем під час Другої світової війни в Німеччину разом з батьками і зі старшим братом Зеновієм. У 1950 році переїхали до США, до Ньюарка, штат Нью-Джерсі. В Ньюарку друг Мирон закінчив українську парохіяльну школу ім. Івана Хрестителя та середню школу. Зголосився до війська, а по закінченні військової служби переїхав до Рочестера, щоб продовжувати вищі студії. У 1962 році одержав диплом з видавництва та друкарства. По семи роках професійної праці друг Мирон став менеджером в одній з друкарень, а з часом її власником. У друкарні працювало близько 40 робітників. Тут друкувалися календарі Централі Українських Кредитівок Америки в Чикаго, журнал «Кредитова думка» — видання рочестерської кредитової спілки, пластові журнали «Готуйсь» і «Юнак» за редакцією Любомира Онишкевича, Тоні Горохович, Ольги Кузьмович, Юрія Мончака та інших пластунів і пластунок. Друковано також «Нотатки з мистецтва» — видання Об'єднання українських мистців Америки. Варто згадати двомовні (українською та англійською мовами) видання Українського музею в Нью-Йорку: «Історія української еміграції в Америці», «Втрачені архітектурні пам'ятки Києва», «Всесвітні скарби», а також книгу про життя українських емігрантів в таборі «Регенсбург».

Заходами Світової федерації українських жіночих організацій видано чудову книгу про український народний одяг, а з нагоди ювілею Української католицької єпархії в Стемфорді — книгу про її 50-літню діяльність. Також видано гарні книги про життя і творчість славних малярів Михайла Мороза і Наді Сопко, книгу про морське пластування «Чорноморська мудрість». З нагоди пластового ювілею видано гарно ілюстровану книгу «Альманах 100-ліття Пласту».

Мирон Баб'юк був у комітеті, який першим в Америці придбав фонди на потреби звільненого з Сибіру Кардинала Йосипа Сліпого. Він особисто привіз гроші до Ватикану, до канцелярії Кардинала Йосипа в Римі.

Мирон Баб'юк був співголовою будови церкви св. Йосафата за проектом проф. Радослава Жука з Монреаля. В 1992 р. Мирона Баб'юка обрали Видатним українцем року за версією Українсько-американської громади Великого Рочестера.

Друг Мирон є довголітнім членом Пласту та пластового куреня «Сіроманці», де плекав характер провідника як виховник, впорядник, кошовий, станичний, головний бунчужний Ювілейної Пластової Зустрічі в Іст Четгем (1962), комендант табору юнаків на оселі «Новий Сокіл» (1964), Комендант Пластунів на Ювілейній Міжкrajовій Пластовій Зустрічі на оселі «Батурин» (1967). М. Баб'юк був Крайовим референтом старших пластунів в Америці та Головним Булавним старших пластунів. При Головній Пластовій Булаві Мирон Баб'юк був діловодом видань та технічним редактором «Альманаху 100-ліття Пласту». Він був членом дирекції Пластового видавництва та членом комітету видання «Історії Пласту» професора Ореста Субтельного. Від 2008 року дбає про адміністрацію, друк і висилку «Пластового шляху» до 20 країн світу.

> Учасники IV Великої Ради підготовчого куреня УСП «Сіроманці». Перший стоїть ст. пл. Мирон Баб'юк. Пластова оселя в Іст-Четгем, США, 28—30 липня 1954 р.

> «Сіроманці» — учасники з'їзду УСП. Другий у другому ряді (стоїть) ст. пл. Мирон Баб'юк. Пластова оселя «Новий Сокіл», США, 1963 р.

> Під час VII Великої Ради «Сіроманців»: Мирон Баб'юк з майбутньою дружиною Уляною Лялькою та побратимом Андрієм Воробцем. «Клюфасівка», Гантер, 3—5 липня 1959 р.

Фото з «Сіроманської хроніки» (томи 1—3)

**ГОЛОВА ГПБ
пл. сен. МИРОН СПОЛЬСЬКИЙ, ВБ, —
ПРО КАДЕНЦІЮ, ПОДІБНИХ ДО ЯКОЇ НЕ БУЛО**

Коли на початку 2020 року ми з новообраним тоді головою ГПБ другом Мироном Спольським записували інтерв'ю, не знали, які випробування чекають на Україну і на всіх українців по світі в найближчі роки. За філіжанкою запашної кави у Львові ми розмірковували про майбутнє Пласту, дискутували про ідеологічні засади, але... Невдовзі Covid-19 перекреслив всі плани, а повномасштабне російське вторгнення поділило час на «до» і «після».

Чи впоралися ми з викликами? Яким чином змінювалася діяльність Пласту під впливом обставин? Що на пластову організацію чекає в найближчому майбутньому? На ці питання відповідає голова ГПБ каденції, подібних до якої в історії Пласту не було.

— Друже Мироне, добігає кінця Твоя каденція голови ГПБ. Як Тобі провадилося світовим Пластом в час пандемії Covid-19, відтак нечуваної за розміром російсько-української війни, що триває? Все це припало на одну каденцію.

— Це відчутно змінило всі наші думки. В листопаді 2019 року, після 20-х Зборів КУПО, ми почали готувати стратегічні пляни. У Львові з членами ГПБ провели стратегічну сесію. І тут, саме під час нашої сесії, у світі оголошено пандемію внаслідок Covid-19. Наради ми розпочали в п'ятницю, а вже в суботу дехто мусив повертатися додому.

Був справжній шок. Це означало, що ми перейшли з одного формату діяльності до іншого — онлайн комунікації для проведення сходів, вишколів і дошкіль. Це була радикальна зміна. Між іншим, в цьому були як негативні, так і позитивні моменти. Діти не могли соціалізуватися, рік сходу відбувались в онлайн форматі в усіх краях. Позитив: ми знайшли новий спосіб для виховної діяльності — за допомогою мережі. Наради, зустрічі, сходи... Розширили систему онлайн вишколів: виховники, діти і ті, хто хотів стати виховником, могли відвідувати сайти й протягом 15-20 хвилин переглядати відеоінструктажі. Цю програму надалі розвиваємо й активно з нею працюємо.

— ” —

**24 ЛЮТОГО МИНУЛОГО РОКУ
ПОЧАЛАСЯ ВІЙНА. У СВІТІ ПОБОРОЛИ
COVID-19, АЛЕ ЧЕРЕЗ ВІЙНУ ЗНОВУ
ЗМІНИВСЯ ВЕСЬ СПЕКТР НАШОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ. ПЕРЕДУСІМ СТІМКО
РОЗВИВАВСЯ ГУМАНІТАРНИЙ СЕКТОР:
ПРИЙОМ ДІТЕЙ З БАТЬКАМИ, ЯКІ
ПЕРЕЇЗДИЛИ З УКРАЇНИ ЗА КОРДОН.**

Необхідно відзначити феноменальну діяльність, зокрема пластунів Польщі, які в прямому розумінні жили на кордоні та приймали українців, допомагали. Знаходили серед них пластунів і спрямовували їх у місця, де можна було отримати тимчасове житло. Подібне було у Словаччині, Німеччині. Звідтіля люди почали діставатися до інших країн, де пластуни теж були відчутно заангажовані в тих процесах: у Північній Америці, Великій Британії.

Пласт в усіх країнах долучався до гуманітарної, фінансової допомоги і допомоги нашим Збройним силам. Допомога в організації спільних таборів у різних країнах за участі місцевих пластунів та переселенців з України. Німеччина та Велика Британія зосередилися на медичній допомозі. Канада теж була рушієм. Канадсько-Українська фундація збрала дуже великі кошти, які дуже допомогли Україні, нам в тому числі. Маю на увазі організацію таборів у різних країнах. Пластуни США збрали приблизно 2 млн доларів, але втричі більше вони збрали у вигляді продуктів і товарів: автомобілі швидкої медичної допомоги, ліки і все, що можна було уявити. Австралія регулярно пересилає фінансову допомогу.

Ми перепрофілювали діяльність Пласту на організаційному рівні для допомоги Україні в усіх напрямках, які були потрібні. Складно допомагати у деяких секторах, коли в певних країнах це заборонено, і треба знаходити нові підходи, шляхи, як все зробити. Це ключові і критично важливі моменти.

В країнах, де пластова організація існує віддавна, пластуни зайняли дуже активну позицію в політичному житті і прийнятті політичних рішень. Вважаю, цей напрямок в Пласті слід розвивати. До проголошення Незалежності України пластуни діаспори були активні не лише в суспільному житті, ми впливали й на політичні рішення. Маємо навчитися працювати далі в політичному секторі тих країн, де ми живемо.

Це були ті складнощі, над якими ми працювати. Фактично, все, про що ми думали на 20-х Зборах КУПО і після, відтермінували, а перейшли на нові форми діяльності.

Тепер сектор допомоги Україні залишається. Ми створили комісію, яка зустрічається приблизно щомісяця, вирішує пріоритетні питання: в чому потрібно допомогти Україні і як, в чому потрібно допомогти іншим країнам. Наприклад, фінансування таборів у Польщі, Словаччині, в Австрії, Німеччині. Це всі питання, якими ми займаємося. Знаходимо кошти, допомагаємо. До прикладу, минулого року багато виховників з різних країн їздили туди, де була найбільша потреба. Тепер ще слід повноцінно відновити нашу виховну діяльність.

— В нашому інтерв'ю після Твого обрання Головою ГПБ (ПШ ч. 1 (197) 2020 р.) Ти, серед іншого, дав оцінку новообраному тоді проводу. Що скажеш тепер, перед 21 Зборами КУПО, про друзів і подруг з Головного Проводу Пласту: чи впоралися із завданнями та викликами?

^ Учасники і учасниці 20-х Зборів КУПО. Молодіжний центр освіти «Burg Schwaneck», м. Пуллах (Німеччина), 2 листопада 2019 р. Фото Юрія Леськова

— Думаю, в основному всі впоралися. Слабші менти дали нам змогу чогось навчитися. Всі вносили свою частку в діяльність ГПБ і Пласту, пропонували свої інноваційні підходи. Ми цінували зусилля тих, хто в Україні мав професійні обов'язки, а разом з тим знаходив кілька годин щодня на пластові справи. Мінімум — думали разом з нами, куди далі рухатися. Це важливо. У когось кількість обов'язків збільшилась, і це забирало час. Але люди знаходили спосіб, щоб все організувати.

Ми змінили наше думання під обставини і виконували все, що потрібно. Отож, я задоволений.

— В тому ж інтерв'ю Ти запропонував гасло «Якщо Україна — від Сяну до Дону, то Пласт — від Авдіївки до Аделаїди». Порозміркуймо над ним сьогодні, на четвертому році каденції.

— До Зборів КУПО у 2019 році було багато зроблено, щоб розвивати діяльність Пласту в країнах, де ми традиційно не були: Іспанія, Італія... Ми почали цим займатися відразу. Ми розширилися і почали будувати фундамент у різних країнах. Нині Пласт є у 27 країнах, що є рекордом. Якщо не помиляюся, тепер ми є найбільш поширеною українською організацією у світі.

Через війну ми дуже розвинули наші структури в різних країнах. І це пов'язано не лише з прибуттям переселенців. Наприклад, в деяких країнах (Іспанія, Швейцарія, та ж Польща) дуже велика частина тих, хто приходить до Пласту, жили там тривалий час, але війна пригорнула їх до громади. Це стається навіть у США і Канаді. Дуже гарні новини з Північної Америки. В містах, де ніколи не було Пласту, творяться пластові осередки. На сході Канади, де українці не жили принаймні протягом останніх 70 років, тепер з'являються українські громади з переселенців і тих, хто виїхав давніше,

до війни. Це місцеві канадці українського походження. Ми спостерігаємо надзвичайно цікавий процес.

Певні наші пляни щодо деяких країн не розвинулися через Covid-19. Це Китай, наприклад. Пласт там почав стрімко розвиватися, але пандемія все зупинила. Думаю, маємо до цього питання повернутися, коли там знову збільшиться українська громада в різних містах. Адже багато українців звітліть повийжджало.

Якщо продовжити нашу діяльність так, як тепер працюємо, протягом наступних 3-4 років матимемо ще 6-7 нових країн, де діятиме Пласт.

Протягом нетривалого часу деякі країни стануть повноправними членами КУПО. Там будуть створені КПСи. Ми вже отримали подання від Франції і ще очікуємо від двох країн, а може і трьох. Таким чином, на 21 Зборах КУПО ми збільшимося від 9 КПСів до 12, 13 чи 14.

Це праця не одного дня. До прикладу, у Франції вона розпочалася давніше. В деяких країнах бачимо поступ протягом минулих трьох років. Там вже були готові створювати Крайові пластові старшини до початку війни, яка вплинула на збільшення членства. Пласт у Польщі збільшив членство десятикратно. Там було 200-250 членів, а сьогодні маємо майже дві тисячі членів.

Це приносить нові питання щодо складу виховників. До певної міри, це та ж ситуація, яка існує в Україні, коли немає достатньо виховників і є черги дітей, що хочуть вступити до Пласту. А в деяких краях наші організації дуже швидко з цим борються, і це дуже великий позитив. Пласт в Австрії розпочинався з одного осередку. Тепер там створюють ще три. У Нідерландах динамічний розвиток, знову ж, зголосилося дуже багато не переселенців. Це люди, які там жили постійно та прийшли до Пласту.

^ До делегатів 20-х Зборів КУПО промовляє новообраний голова ГПБ пл. сен. Мирон Спольський, ВБ. Пуллах, 3 листопада 2019 р. Фото Юрія Леськова

— Чи Пласт сповняє свою місію і функції в українському суспільстві у цей історично непростий час?

— Це складне питання: чи маємо похвалитися, чи ні. Думаю, в основному — так. Дивлюся на свою батьківщину, Канаду, де пластуни, можна сказати, є в проводі української канадської громади. Голова Конгресу українців Канади (КУК) Олександра Хичій — пластунок. Те саме можна сказати про багатьох членів як національного, так і місцевих керівних органів КУК. Канадсько-Українська фундація — теж пластуни. Місцеві організації, які допомагали переселенцям, — також наші.

Дивлюсь в Америці на феноменальну роботу, яку зробили голова і члени КПСу, а також проводи і члени станиць, щоб прийняти переселенців. Це дуже важливо, ми пишаємося цим.

Велика Британія дуже швидко розвивається. Там і на політичному рівні збільшується наш вплив. В Німеччині така ж ситуація. Ми бачимо збільшення активності німецьких українців, які там живуть вже поколіннями. Думаю, в них цей процес іде, вони мають певне бачення — візію і стратегію своєї діяльності як української громади в країні.

Процес в Україні йде своїм шляхом. Це не є мінус чи плюс, але, як би не було, в Україні фактично розвивається нація. Вона розвивається стійко і доволі незалежно орієнтовно від 1988 року. Пласт є ключовим учасником в цьому процесі і повинен ним бути. Бачимо тут пластунів на різних керівних посадах в політичному, економічному, громадському житті. Думаю, ця участь зростає.

Сказане слід розуміти в контексті подій у певній країні. Не можемо сподіватися, що в кожній країні буде процес, який відбувається, наприклад, в Канаді, де українці справді впливають на всю політичну систе-

му, а на керівних посадах є також і пластуни (як в самій державі, так і в політиці).

Я дуже задоволений процесами, які спостерігаю в Словаччині. Українці там стають політично активними.

— ” —

КРИТИЧНО ВАЖЛИВО, ЩОБ МИ НЕ СТОЯЛИ ОСТОРОНЬ ТАКИХ ПРОЦЕСІВ. ДЛЯ ТОГО ВИХОВУЄМО ДІТЕЙ, ЩОБ ВОНИ ЗГОДОМ БУЛИ АКТИВНИМИ НЕ ТІЛЬКИ ВСЕРЕДИНІ ДІЯСПОРНОЇ ГРОМАДИ, А Й У ШИРШІЙ СПІЛЬНОТІ.

— З початком каденції, що минає, Ти робив деякі прогнози, сподіваючись на те, що Шостий Пластовий Конгрес змінить наше розуміння Пласту в сучасних умовах, відбудуться статутівні зміни, а провід буде суттєво оновленим. Що скажеш з цього приводу: зміни вимушено переносяться в часі?

— Шостий Пластовий Конгрес під час цієї каденції не відбувся. Думаю, що всі, хто міг бути учасником конгресу, були заангажовані в допомозі Україні. Отже, розглядати стратегічні питання не було як. Маємо надію, що ці процеси відновляться під час наступної каденції. Хоча, думаю, що коли закінчиться війна, виклик Пласту і його членам буде ще поважнішим, бо в Україні відбуватимуться ще більш радикальні зміни: вступ до Європейського Союзу, НАТО. Там будуть заангажовані ті пластуни, які мають бути частиною Шостого конгресу. Але побачимо, як це буде. Можливо,

знайдемо іншу формулу, інший підхід до загальних змін, до змін у Статуті.

Було б дуже добре, щоби Шостий конгрес відбувся. Загальні обставини в Україні і те, що діється в діаспорі, але пов'язане з подіями в Україні, буде вирішальним у цьому. Зміни мають відбуватися, тому що вони йдуть в Україні. Вже зростає друге покоління пластуна у Краї, яке переймає керівництво Пластом. Це ті, хто прийшов до нашої організації у 2000 році чи після Помаранчевої революції. Вони мають інші підходи як у суспільному, так і в пластовому житті. В інших країнах, як вже говорив, відбувається розвиток по-своєму. Тому прийде момент — і приступимо до Шостого Пластового Конгресу та розв'яжемо всі питання. Якщо говорити про часові рамки, це буде приблизно через два роки.

— Вже традиційно — про прогнози. Чого чекати пластунам протягом наступних трьох років, після 21 Зборів КУПО?

— Однієї теми не торкатимусь, бо її розглядаємо внутрішньо. Думаю, ми дивимось на дальший розвиток Пласту в різних країнах. Ми бачимо помітні зрушення в Італії, де ми довго намагалися і не могли нічого організувати. Тепер організація діє в різних італійських містах. Ми маємо розглянути Туреччину, де є велика українська спільнота. Звідтіля дедалі активніше звертаються, мовляв, давайте щось організувати чи допомагати нам в цьому. Можемо дивитися на такі країни, як Португалія, де є велика діаспора, але, подібно до Італії, вона була робітничою, а тепер політизується.

Ми були дуже приємно заскочені розвитком у Швеції і Фінляндії. Думаю, в тих скандинавських країнах, як і в Норвегії чи Данії, можемо очікувати на подальший розвиток.

✓ Комплекс «Rancho Pod Vosianet» неподалік Варшави (Польща) — місце проведення 21-х Зборів КУПО. Фото з мережі

Це питання організації та чисельности. Думаю, що побачимо подальший розвиток і в Північній Америці. У Німеччині буде рух, а також у Франції, де починають створюватися нові осередки в різних містах. Це все дуже позитивно. Чекаємо відновлення в Китаї. Перед інтерв'ю спілкувався з нашими пластунами в цій країні. Говорили про їхні перспективи та бачення.

Ми починаємо процес відновлення і змін у виховних матеріалах. Частково ініціюється це тут, в Україні, частково у США і Канаді. Кожен має свої підходи, мусимо знайти спільний до тих змін, які відбуваються. Це дуже важливо. Ми тут не тільки людські ресурси будемо вкладати, а й фінансові, щоб розвинути цю програму. Вона буде як друкована, так і в онлайн форматі. Це важливо: кожен зможе увійти в мережу, почитати 15 хвилин і вивчити певний аспект нашої діяльності чи якусь тему. Наприклад, можливим буде перехід з одного рівня на інший, якщо буде потрібно. Найважче — це знайти спільну мову між країнами.

Наприклад, візьмімо ту ж Канаду. Мої внучаті племінники — це, фактично, третє покоління пластуна у Канаді. Дехто з них не бачив України, ніколи тут не жив, але ми маємо інших, новоприбулих: чи переселенці, чи залучені на працю фахівці.

МАЄМО РОЗВИТОК В УКРАЇНІ. ЯК Я ВЖЕ ЗГАДУВАВ, В УКРАЇНІ ПІСЛЯ ВІЙНИ ВІДБУВАТИМУТЬСЯ ВЕЛИКІ ЗМІНИ. ХТОСЬ ПОВЕРНЕТЬСЯ З ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ХТОСЬ НІ.

На наступні три роки все залежить від того, кого буде обрано до проводу. Як підуть вибори — таке й буде рішення.

— Не можу не спитати про вузький медійний напрямок у Пласті, а саме про подальшу долю «Пластового шляху». Що, на Твою думку, чекає на редакцію від 2024 року?

— Думаю, ми вже почали рух в напрямку онлайнзації «Пластового шляху», якщо можна таке слово створити. Думаю, його треба поширювати і популяризувати в онлайн форматі, де є дуже багато потенційних читачів. Критично важливим для «Пластового шляху» є розширити аудиторію, яка справді читає журнал. А друкована версія — для тих, хто менш активний в інтернеті.

Також необхідно буде розглядати в «Пластовому шляху» частини, які містять виховний матеріал і які можуть використовувати виховники в новацтві та юнацтві.

Це важливі питання, які ми мусимо розглянути на 21 Зборах КУПО.

Як наступне керівництво організації буде розглядати це питання? Не можу говорити про те, що відбудеться в листопаді і після листопада. Але якщо я мав би це робити, то дивився б на розширення онлайн формату і тематики та рубрик у «Пластовому шляху».

— Дякую за розмову.

Запитував пл. сен. Юрій Леськів, СМ

НЕВДОВЗІ УКРАЇНА НАЛЕЖАТИМЕ ДО ВІДПОВІДНОГО РЕГІОНУ ВОСР

ОЛЕСЬ ЮРЧЕНКО

**22 БЕРЕЗНЯ 2023 р.
ОДИН З ОФІЦІЙНИХ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СКАУТІВ
УКРАЇНИ (НОСУ) ПОШИРИВ
ПОВІДОМЛЕННЯ, ЯКЕ ВІДКРИВАЄ НОВУ
СТОРІНКУ В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО
СКАВТІНГУ.**

✓ Церемонія відкриття Другого всеукраїнського скавтського Джемборі. 19 серпня 2009 р. Фото Петра Задорожного

Зацитую текст без змін правопису.

«Як представники Всесвітньої Організації Скаутського Руху (ВОСР) в Україні, ми намагаємось оперативно інформувати вас про всі події та новини, які відбуваються в Скаутському світі.

Сьогодні ця новина стосується не лише НОСУ, а й всіх наших колег з Євразійського регіону, адже рішенням Всесвітнього Скаутського Комітету (далі — ВСК) розпочато процес реорганізації та поетапного припинення діяльності Євразійського Скаутського Регіону ВОСР.

Зважаючи на ескалацію геополітичної ситуації в країнах Євразійського регіону впродовж останніх 10 років та звернення Національних Скаутських Організацій (далі — НСО) України, Грузії та Азербайджану, Регіональним Скаутським комітетом (далі — РСК) Євразії було сформовано запит до ВСК з проханням операційної підтримки та пошуку шляхів вирішення питань, що гостро постали в регіоні. У відповідь на це ВСК створив Контактну Групу у справах Євразії.

Після численних зустрічей Контактної групи з НСО Євразії, ґрунтовної роботи з трьома залученими РСК Європейського, Азіатсько-Тихоокеанського та Євразійського Скаутських Регіонів, вивчення життєздатності останнього і аналізу поточної ситуації, ВСК прийняв рішення про поетапне припинення діяльності Євразійського регіону як такого та розширення Європейського і Азіатсько-Тихоокеанського Скаутських регіонів.

Контактна Група запропонувала розширити географічні кордони Європейського Регіону, аби до нього увійшли деякі держави, НСО яких належать зараз до Євразійського Скаутського Регіону, однією з них є Україна. Таким чином, з цього моменту розпочинається процес переходу Національної Організації Скаутів України до Європейського Скаутського регіону, що має бути завершений до 30 вересня 2023, коли зміни кордонів остаточно набуде чинности».

Від себе додамо: тектонічні геополітичні зсуви, які спостерігаємо в реальному часі, торкнулися й WOSM (ВОСР). Вони таки зруйнували скавтський регіон «Євразія», натхненником якого був сумно відомий багатьом пластунам москвит Олександр Бондар. Вдало відреагував на новину голова КПр України минулої каденції пл. сен. Юрій Юзич, ОЗО: «Його [Олександра Бондаря] руськомірні скавтська концепція йде туди, де і мала би бути...».

Сподіваємось, що перед нами, пластунами, відкриваються цікаві шляхи розвитку скавтської співпраці. В контексті згаданих подій, перед теперішнім новообраним проводом Пласту України, і Головним Проводом також, з'явилися нові виклики й завдання. А членство Пласту по всіх краях сподівається на те, що колись такі репрезентуватимемо на міжнародному рівні український скавтінг як пластуни: відкрито, впевнено, не під якимись парасольковими організаціями й аббревіатурами. Дуже хотілося б, аби ця мрія багатьох пластових поколінь збулася і щоби відбулося це в недалекому майбутньому.

Вартує докласти зусиль.

ПЕЧАТКИ 18 ПЛАСТОВОГО КУРЕНЯ ІМЕНИ ІВАНА ФРАНКА У ДРОГОБИЧІ, 1920-ті рр.

АНДРІЙ СОВА

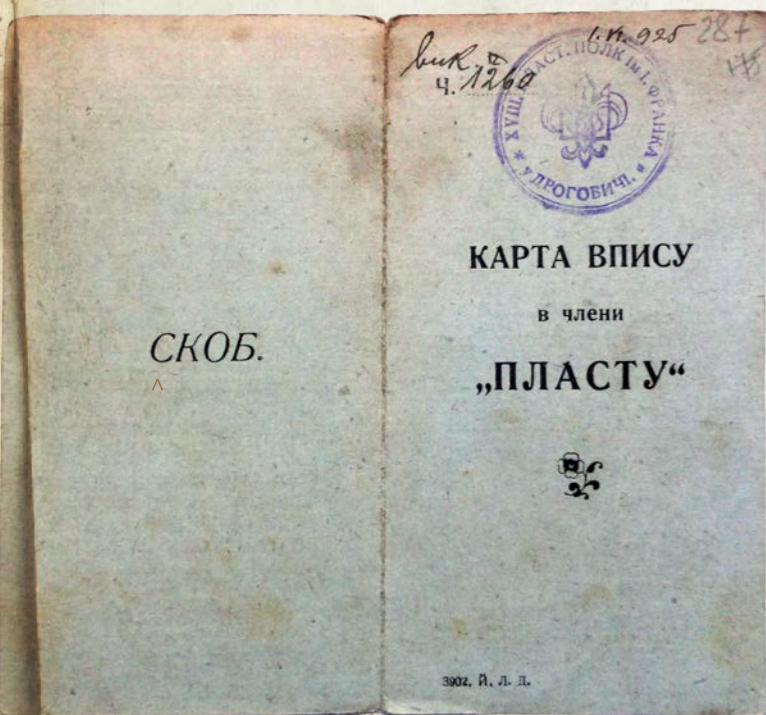
^ Дрогобицькі пластуни під час посвячення гімназії «Рідної школи», 1928 р. На церемонії присутні опікун Пласту в Дрогобичі о. Степан Венгринович, директор гімназії Володимир Кузьмович, сктм. Михайло Іваненко, кошовий Дрогобицького коша Петро Веприк, гості зі Львова Верховний Отаман Северин Левицький, ст. пл. Марія Охримович, ст. пл. Тарас Дурбак

Упродовж 1920-х рр. у Дрогобичі існували курені Українського Уладу Пластунів Юнаків (УУПЮ): 18 пластовий курінь імени Івана Франка, 27 пластовий курінь імени Івана Сірка, 31 пластовий курінь імени Софії Галечко, 36 пластовий курінь імени Людмили Старицької-Черняхівської, 53 пластовий курінь імени Дмитра Вітовського, 67 пластовий курінь імени Марти Борецької. Крім того, діяв 6 курінь Українського Уладу Старших Пластунів імени Дмитра Вітовського. Кожен з цих підрозділів мав свої печатки. У цій статті публікую зображення відбитків печаток 18 пластового куреня імени Івана Франка.

У фондах Центрального державного історичного архіву України у Львові виявлено три різні печатки, які дають можливість простежити розвиток пластової сфрагістики 18 пластового куреня імени Івана Франка упродовж 1922—1930 рр.

У квітні 1922 р. Михайло Іваненко заклав 18 пластовий курінь імени Івана Франка при гімназії «Рідної школи» у Дрогобичі. Першопочатково до нього входили хлопці і дівчата, згодом лише хлопці. Курінь дуже активно проводив свою діяльність. З-поміж іншого йому вдалося доволі швидко виготовити печатку. Єдине зображення першої печатки зафіксоване на документі, який датується 22 березня 1923 р. Це відповідь на запит Верховної Пластової Ради у Львові від 18 березня 1923 р. про «почесних членів» [зав'язок старшого пластуна — ред.],

^ Пластова виказка (посвідчення) Миколи Драгана — члена 18 пластового куреня імени Івана Франка в Дрогобичі

які належали до 18 пластового полку імени Івана Франка. У цьому переліку знаходимо Юліяна Саварина, Василя Шевчука, Степана Коржинського, Олену Коржинську, Сидонію Коржинську. Документ завірений підписами опікуна полку о. Степана Венгриновича і полковника Дмитра Мінчака та містить відбиток печатки із зображенням Лева, який спинається на скелю.

Подальші документи свідчать про те, що перша полкова печатка використовувалася короткий відрізок часу. Відмова від неї може пояснюватися подіями, що відбувалися в Галичині у першій половині 1920-х рр. А вже зі сторони польської влади видано чимало заборон щодо використання Тризуба, синьо-жовтого прапора та Лева. Вже від липня 1923 р. 18 пластовий курінь імени Івана Франка почав застосовувати у роботі іншу печатку із зображенням трипелюсткової лілії з Тризубом. Друга печатка фіксується на документах від 25 липня 1923 р. до 12 жовтня 1929 р., зокрема на звітах, листах, зверненнях, виказках тощо.

У 1924 р. відбулися зміни у пластовій структурі Галичини. Назву «полк» було замінено на «курінь». Це своєю чергою потягнуло зміну назв пластових підрозділів та заміну старих печаток. 18 пластовий курінь імени Івана Франка у Дрогобичі з цим завданням впорався лише у 1930 р. Замість старої печатки починають використовувати іншу. Про це свідчать звіти куреня за 19 пластовий рік, які датуються 2 квітня 1930 р.

У 1930 р. відбувається уніфікація зображень на печатках пластових куренів та гуртків Галичини. Як правило, у центрі печатки розміщували організаційну емблему — Тризуб і трипелюсткову лілею. Чому 18 пластовий курінь імени Івана Франка обрав саме лілею та гасло «СКОБ», залишається й досі нез'ясованим.

Нижче подаю описи та зображення печаток.

КАТАЛОГ ПЕЧАТОК ПЛАСТУ У ДРОГОБИЧІ

1. ПЕРША ПЕЧАТКА.

Матеріал: чорне чорнило.
Форма: кругла.
Розмір: 35 мм в діаметрі.
Зображення: Лев в короні спинається на скелю.
Легенда: XVIII. ПЛАСТ. ПОЛК ім. І. ФРАНКА у ДРОГОБИЧІ.
Текст розділений двома зірочками.
Датування: 22 березня 1923 р.

2. ДРУГА ПЕЧАТКА.

Матеріал: фіолетове, сіре, чорне чорнило.
Форма: кругла.
Розмір: 34 мм в діаметрі.
Зображення: трипелюсткова лілея з Тризубом.
Легенда: XVIII. ПЛАСТ. ПОЛК ім. І. ФРАНКА у ДРОГОБИЧІ.
Текст розділений двома зірочками.
Датування: 25 липня 1923 р. — 12 жовтня 1929 р.

3. ТРЕТЯ ПЕЧАТКА.

Матеріал: фіолетове чорнило.
Форма: овальна.
Розмір: 30 x 39 мм.
Зображення: Лілея. Під нею стрічка із написом «СКОБ».
Легенда: Пластовий Курінь ім. І. Франка в Дрогобичі.
Датування: 2 квітня 1930 р.

З НАГОДИ 150-ЛІТТЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

АНДРІЙ ПИЛЮХ

З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО ПЛАСТОВА ПОШТА ВИПУСТИЛА НОВУ СЕРІЮ ПРОДУКЦІЇ

ПЕРСОНІФІКОВАНА ПОШТОВА МАРКА УКРПОШТИ

П-26 вип. 2022 р. («Власна марка»).

Марка складається з двох частин, розділених перфорацією. Верхня частина — купон, на якому зображено портрет Івана Боберського та пластову лілейку з написом «Пластова пошта 2023». Дизайн марки Андрія Пилюха (Львів, «Козацька пошта»).

Нижня частина — марка Укрпошти номіналом «U», що відповідає поштовому тарифу звичайного відправлення листа чи поштової картки по Україні.

В аркуші 28 марок. Розмір аркуша 185 x 220 мм. Розмір марки з купоном 29,58 x 41,76 мм.

Наклад 20 аркушів (560 марок).

^ Момент погашення видань Пластової пошти: автор оформлення філателістичного випуску Андрій Пилюх, керівник Львівської дирекції АТ Укрпошта Євгеній Савчук, депутат Львівської обласної ради Святослав Шеремета, доктор історичних наук і автор текстової інформації до випуску Андрій Сова, голова СПС станиці Чортків ст. пл. Яна Петльована. Львів, 14 серпня 2023 р. Фото Павла Паламарчука

ПОШТОВА КАРТКА «ІВАН БОБЕРСЬКИЙ – ІДЕЙНИЙ НАТХНЕННИК ПЛАСТУ»

Розмір 105 x 148 мм, повноколірний двосторонній цифровий друк, папір матовий крейдяний 350 г/см².

Лицева сторона містить портрет Івана Боберського авторства художника-графіка Олега Кіналя (Тернопіль). Зворотня сторона оформлена за стандартами поштових карток. Додано текстову інформацію (автор Андрій Сова) та логотип «Пласт. Станиця Чортків.».

Випущено два варіанти поштових карток:

1-й — звичайна поштова картка для відправлення поштою;

2-й — для «картмаксимумів», для чого частково змінений дизайн лицевої сторони (з урахуванням місця для марки та штемпелів. Зворотня сторона однакова для обох варіантів, за винятком порядкового номеру: #34/01 — звичайні, #34*/01* — картмаксимуми (34 загальний, 01 — річний).

Наклад по 100 примірників.

Оформлення карток виконав Андрій Пилюх.

ПАМ'ЯТНИЙ КОНВЕРТ

Розмір 114 x 162 мм (стандарт С-6), папір офсетний 120 г/см².

Друк повноколірний цифровий з подальшою ручною вирізкою та поклейкою.

Для оформлення лицевої сторони використано зображення поштової картки (художник Олег Кіналь).

На зворотній стороні розміщено коротку довідку (автор Андрій Сова), а також вихідні дані.

Вказано порядковий номер: #27/01-2023 (27 — загальний, 01 — річний).

Оформлення Андрія Пилюха. Наклад 200 прим.

Погашення марок на конвертах та карточках проведено 14 серпня 2023 р. на Львівському Головоштамті календарним поштовим штемпелем. Купони проштамповані непоштовим художнім штемпелем «Іван Боберський. 150 років від дня народження» (автор Андрій Пилюх).

«ЧОТИРИ ВАТРИ» ЗЕНОВІЇ ХАНАС

ДОСЛІДНИЦЬКА ПОВІСТЬ ПРО ДИТЯЧІ ТА ЮНАЦЬКІ РОКИ
СТЕПАНА БАНДЕРИ І ЙОГО ДРУЗІВ-ПЛАСТУНІВ

ОЛЕСЬ ЮРЧЕНКО

Минулого року в друкарні ТОВ «Видавничий дім "Укрпол"» (м. Стрий) побачила світ книжка пл. сен. Зеновії Ханас «Чотири ватри».

Видання має цінність з огляду на те, що розкриває основи, на яких зростали та міцніли провідники свідомої частини українців періоду Перших, Других визвольних змагань та в міжвоєнний час. У цьому контексті йдеться про постать Степана Бандери.

Тепер часто чуємо з різних засобів масової комунікації про ту чи іншу особистість, яка зробила значний внесок в українську культуру, науку, церковне чи політичне життя, у військову справу, відіграла провідну роль у вирішальний час ХХ століття, коли йшлося про виборювання незалежності України. Якимось ніби між іншим при тому промайне згадка про те, що така особистість була (або ж є) членом Пласту.

Мабуть, цей рядок в біографії потребує пильнішої уваги. Адже саме закладені основи у вихованні дитини, підлітка залишають значний відбиток на його подальшому житті і діяльності як сформованої дорослої людини. Про це глибше розмірковує пл. сен. Зеновія Ханас зі Стрия.

Вважаю, для Пласту і не тільки повість «Чотири ватри» є унікальною. Адже вперше у нашій видавничій практиці від часу відновлення організації в Україні авторка подала цінніший матеріал з дитячих і юних літ провідника ОУН Степана Бандери у формі епічного прозового твору. Отже, біографічні дані читач має змогу почерпнути через дослідницьку повість.

Вкрай важливо, що форма подання інформації є доступною для пластового юнацтва. Зрештою, чому лише для пластового? Учні середніх і старших класів загальноосвітніх закладів України — теж читацька аудиторія, на яку розраховані «Чотири ватри». Щобільше, книжка настільки легко читається, що через сюжетну лінію молода людина може й не помітити, як Пласт починає захоплювати мандрями, спілкуванням з однолітками, колом справжніх друзів поруч... Для видання Зеновії Ханас доречним було би визначення: прихована реклама Пласту високого ґатунку. Ось чому такі книги слід видавати на державному рівні тисячним накладом, але аж ніяк не накладом у 500 примірників, як це є тепер. Мабуть, прийде час — саме так станеться. Адже подібна література для шкільної молоді в Україні загалом мала б бути дуже доступною. Особливо тепер.

—”

РОЗПОВІДЬ ПРО РОКИ ЗРОСТАННЯ СТЕПАНА БАНДЕРИ ПЕРЕПЛЕТЕНА ВЕСЕЛИМИ ПРИГОДАМИ ТА ГУМОРОМ, ЯК ДОПОВНЕННЯ — ПІДБІРКА ЦІННИХ ІСТОРИЧНИХ І ПЛАСТОВИХ СВІТЛИН.

На тлі сюжетної лінії у повісті викладено історію створення куреня УСП-УПС «Загін "Червона Калина"», до якого належав головний герой повісті.

«Саме Пласт, цей унікальний молодіжний рух, допоміг проявитися неординарному характеру юного Степана. Патріотичні родинні традиції та скавтська система виховання виплекали силу його тіла і духа, назавжди прищепили почуття любові до Вітчизни та жертвності заради неї. У книзі описані події з життя Степана Бандери 1909—1930 років, використані спогади його друзів та рідних, архівні документи та світлина куреня «Загін "Червона Калина"», матеріали пластової преси першої половини ХХ століття», — йдеться в анотації до книги.

Степан Бандера (в центрі) разом з друзями — членами Організації учнів вищих класів українських гімназій. 1924 р. (До стор. 202).

Парк Вільшина у Стрию, де проводили вільний час стрийські гімназисти. 1920-1930-ті рр. (До стор. 181).

Із нових роки!
Гурма
Орган Українського Республіканського Організації

Вісник української молоді. З'являється щотижня.
Видання «Гурма»
Підприємство «Гурма»
орган УВО.

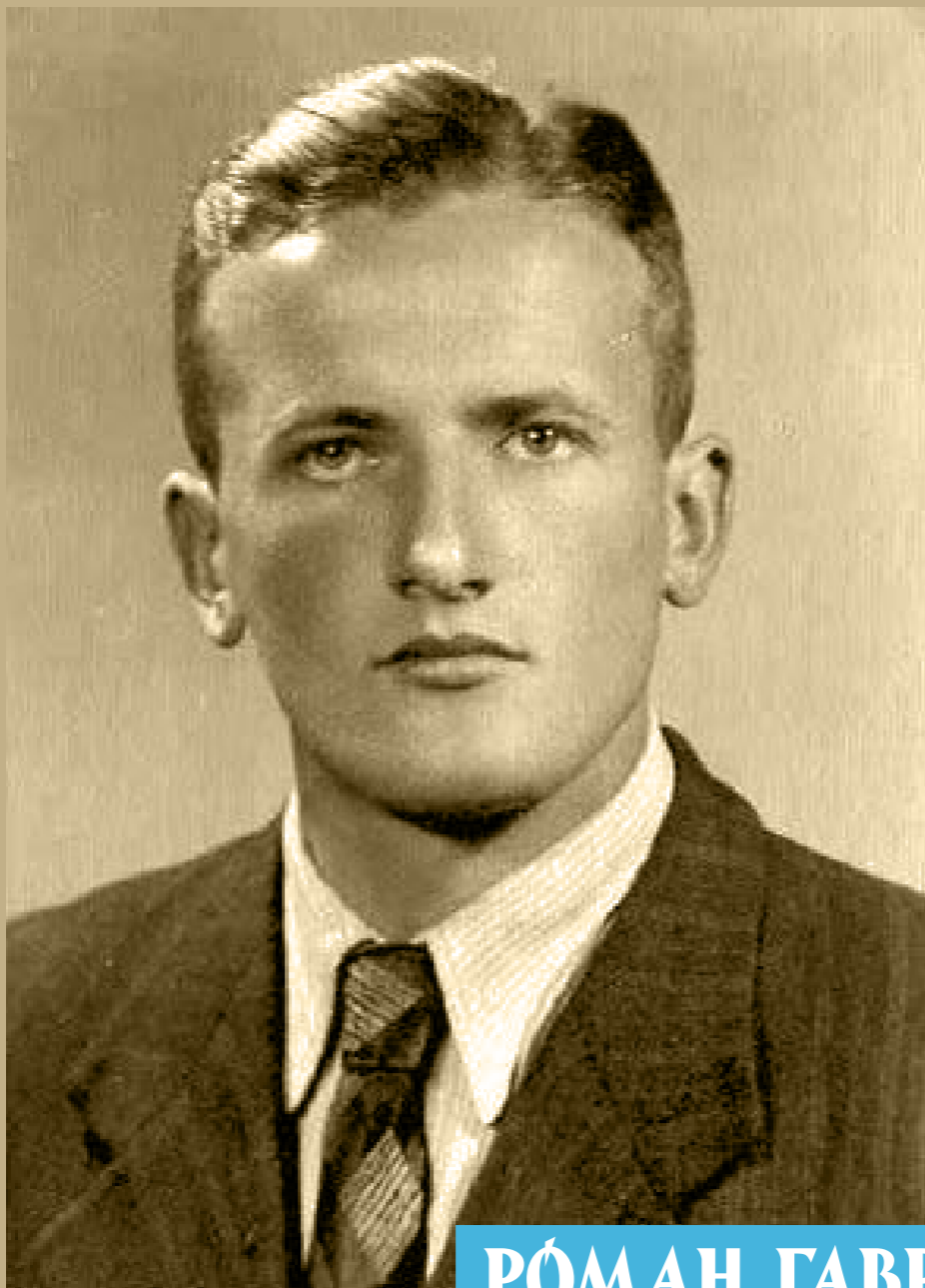

▲ Ілюстрації на сторінках книги доповнюють розповідь подруги Зеновії

У повісті чітко проглядається застосування наукового підходу до кожного історичного факту. Чого тільки вартий список використаних джерел, записаних авторкою свідчень, архівних матеріалів! Усе зроблено бездоганно: сюжет, підбір ілюстрацій, поліграфічне виконання.

Для втілення задуму потрібними були тринадцять років невтомної праці. Ось так і лягли на папір завершальні рядки твору: «Переді мною — сучасне пластова юнацтво, зацікавлене історією Пласту. Їхні очі говорять, а погляд питає: "А де, де все це можна прочитати?" Для вас, мої любі непосиди-вітрогони, ця книга, повна пригод і молодечої відваги».

Про авторку. Пл. сен. Зеновія Ханас — стриянка, журналістка за фахом, голова «Союзу українок» м. Стрий. Належить до тих галичанок, хто відроджував пластову організацію на Стрийщині на початку 1990-х років. Авторка книг «Нариси з історії жіночого руху Стрийщини» (2007), «Слідами першого жіночого віча у Стрию» (2011) та дослідницьких статей; редакторка кількох краєзнавчих видань, членкиня редколегії енциклопедичного двотомника «Стрийщина» (2012). Як заступниця директора з наукової роботи Стрийського краєзнавчого музею «Верховина» працювала над експозицією музею-садиби родини Степана Бандери.

РОМАН ГАВРИЛЯК, ПЛАСТУН І ДИВІЗІЙНИК

АНДРІЙ ЖУКЕВИЧ

Народився 25 грудня 1918 р. у Надвірній. Здобув там початкову освіту і вступив до Пласту, ще доки його не розв'язала польська влада. Був гуртковим новацького гуртка «Лис». Гімназію закінчив у Станіславові матурою в 1936 р. Відтак розпочав інженерні студії в Політехнічному інституті у Львові, на відділі машинобудування. Під час совєтської окупації щасливим збігом обставин unikнув ув'язнення, бо коли по нього приходили НКВД, щоб його арештувати, саме тієї ночі не спав у студентському гуртожитку. Подався на Захід. Спершу працював у генерал-губернаторстві (в Польщі), відтак у Берліні,

де був коротко студентом Політехніки. Одразу після вибуху німецько-совєтської війни повернувся до Львова і продовжив студії, але у 1943 р. зголосився до дивізії «Галичина». Відбув усі вишколи, бої в Словаччині, Словенії та Австрії. Вже як Waffen Untersturmführer командував чотою для ударних завдань, що взимку була лещетарською. По закінченні війни потрапив до полону в Ріміні (Італія). Там провів один рік і повернувся до Німеччини. Студював у Мюнхені і в 1947 р. досягнув ступінь дипломованого інженера. В Німеччині займався організацією лещетарського спорту, змагань та мандрівництва.

У 1946 р. вступив до «Ватаги Бурлаків». Мандрував з ними Баварськими Альпами влітку і взимку.

У 1952 р. емігрував до Америки. Працював у ділянці нуклеарних дослідів. Склавши іспити, одержав ліцензію професійного інженера (PE). Проєктував та збудував циклотрон в університеті Рочестер. Згодом став головним інженером Лябораторії нуклеарних структур. З Рочестера перейшов на працю до Колумбійського університету, а опісля — до Національної лябораторії Брукгейвен, де був головним інженером проєкту синхротронної радіації. На цьому пості він впровадив методу вжитку комп'ютера для проєктування структур (CAD). Він є автором патенту та декількох публікацій в наукових журналах з ділянки технології ультрависокого вакууму.

—”—

БУВ ГОЛОВОЮ ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ, В ЯКОМУ ОРГАНІЗУВАВ ТА ОЧОЛИВ КОМІТЕТ КОМП'ЮТЕРНОГО КОДУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, ЩОБ РОЗПРАЦЮВАТИ СТАНДАРТИ, ЯКИХ У 1980-Х РОКАХ ШЕ НЕ ІСНУВАЛО.

Розмістив в Інтернеті сторінку для оборони доброго імени дивізії «Галичина», був автором споми-нів українською та англійською мовами.

У Пласті перед війною був інструктором тіло-ховання на таборі у Космачі 1938 р., а опісля, вже в Америці (Рочестер), був виховником юнацького гуртка, кошовим, станичним. У 1956 р. був Ватажком «Ватаги Бурлаків», організував перші водні табори на озерах парку Альгонквін в Канаді. Був голо-вою КЛК і організував відзначення 50-ліття цього клубу в 1974 році.

Був жонатий з Лідєю Годованець. Подружжя мало доню Христину. Повдовів у 1974 р. та одружився вдруге в 1976 р. з Марійкою Тершаковець. Будучи вже на емеритурі, належав до управи Українського музею в Нью-Йорку і був головою Будівельного комітету на стадії проєктування і будови нового будинку. Однак не переставав працювати для Пласту і Ватаги. Спершу був членом редколегії «Комети», впровадив її комп'ютеризацію, а коли члени редколегії зрезигнували (у 1998 р.), сам редагував і видавав «Комету».

Відійшов на Вічну Ватру 29 червня 2018 року.

✓ Перемарш добровольців-пластунів вулицями Львова. Перший ліворуч Осип Голинський; перша трійка: Богдан Шухевич, Михайло Грохольський, Антін Тимкевич; друга трійка: Олесь Подолінський, Роман Гавриляк, Мирон Шарко; третя трійка: Ярослав Гаврих, Зенон Костельник, невідомий. Липень 1943 р. Фото з книги «Українська дивізія "Галичина". Історія у світлинах...», Львів, 2009 р.

ІВАН ГУДЗОВАТИЙ

КУРІННИЙ ПІДПІЛЬНОГО ПЛАСТУ

ст. пл. скоб ТАРАС ЗЕНЬ, ЧоК

Іван Гудзоватий, син Петра та Анастасії Слюсар, народився 22 червня 1911 року в с. Кадобна Калуського повіту (тепер Івано-Франківська область).

Навчався в Долинській (1924—1925) і Станиславівській (1925—1932) гімназіях, в останній належав до 11 куреня ім. Гетьмана Івана Мазепи, був членом гуртка «Тур». Після заборони Пласту був курінним у підпіллі (1931—1932).

—”—

ЗДОБУВ СТУПІНЬ ПЛАСТУНА РОЗВІДЧИКА, БРАВ УЧАСТЬ У ТАБОРІ НА СОКОЛІ 1929 РОКУ. ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ПЛАСТУ БУВ ЗААРЕШТОВАНИЙ ПОЛЬСЬКОЮ ВЛАДОЮ 1930 РОКУ.

Служив у польській армії, звідки демобілізований через хворобу серця. Працював книговодом у сільському кооперативі, заочно навчався на юридичному факультеті Ягеллонського університету (Краків). Провадив драматичним гуртом товариства «Просвіта» у рідному селі.

Член ОУН від 1938 року. Перед початком Другої світової війни, у серпні 1939 року, арештований польською поліцією, утримувався в Станиславівській тюрмі, звідки вийшов у вересні 1939. Після приходу радянських військ перейшов на територію Генерал-губернаторства, на польські землі, окуповані німецькими військами. У рідне село повернувся восени 1941 року, у 1942—44 рр. працював інструктором повітового союзу кооператив у Калуші.

Одружений із Зеновією Устияновською. Мав двох дітей: дочку Ірину, 1945 р.н., і сина Мар'яна, 1950 р.н.

^ Іван Гудзоватий під час навчання у Кракові, 1930-ті роки

✓ Провід Станиславівського куреня ч. 11 ім. І. Мазепи: Іван Федішин, ймовірно, Роман Олесницький, Богдан Литвинович, Сава Никифорак, Олександр Фединський, Володимир Тарнавський, Михайло Сеньків, Іван Гудзоватий, Ярослав Процишин. Ймовірно, 1930-й рік

^ Іван Гудзоватий з сім'єю

— ” —

**БРАВ УЧАСТЬ У ПІДПІЛЬНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ ОУН: ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ
РЕФЕРЕНТ КАРПАТСЬКОГО КРАЙОВОГО
ПРОВІДУ ОУН, ІНСТРУКТОР
СТАРШИНСЬКОЇ ШКОЛИ УПА «ОЛЕНІ».**

Згодом легалізувався і жив у Станіславові під прибраним прізвищем.

Арештований 27 грудня 1950 року. 11 квітня 1951 р. засуджений до 25 років ув'язнення. При перегляді справи 19 січня 1955 р. вирок залишили без змін. Відбував покарання в концтаборі в Норильську, на шахтах, де були дуже погані умови праці. Згодом переведений до концтабору селища Чунський. У 1961 р. вийшов з концтабору без права виїзду, тому ще рік працював в Чунському як «вільнонайманий». У березні 1962 повернувся до Івано-Франківська, де тривалий час не міг отримати так звану прописку — радянський документ, що посвідчував місце проживання особи. Згодом через односельчанку, яка працювала у владних структурах, вдалось таки прописатись у місті. Мешкав по вул. Дністровський, 38.

Після ув'язнення мав підірване здоров'я, хворів. Помер у лікарні 21 грудня 1971 року на рак підшлункової залози. Похований на міському цвинтарі в Чукалівці.

Не реабілітований.

Джерела:

Журавлине Перо [Микола Грушкевич]. Мазепинські традиції в Пласті // Вузли дружби. — Жовтень 1960. — Ч. 7. — С. 30.

М.Г. [Микола Грушкевич]. Станіславівські пластові мазепинці // Вузли дружби. — Травень 1962. — Ч. 8. — С. 31.

Степан Лесів. Референт ОУН «Дністровий».

Фото надав Тарас Зень, Івано-Франківськ

✓ Іван Гудзоватий (другий ліворуч) з побратимами під час ув'язнення в таборах Норильська. 20 червня 1955 р.

> Іван Гудзоватий на заслани

29.04.1932, м. Вінниця —
1.04.2023, Рочдейл, Велика Британія

**ПЛ. СЕН.
ОКСАНА ПАРАЩАК**

Оксана народилася в 1932 році у Вінниці. Її батько Антін Лук'яненко керував психіатричним інститутом, де перебувало близько 2000 хворих у 24 відділах. В основному це були селяни, які лікувалися від наслідків голоду. Мама Марія була вчителькою історії, математики та інших предметів.

Про надзвичайні пригоди, яких родина зазнала у воєнні часи, Оксана згадує у своїх спогадах. Вона, зокрема, писала: «По обіді 18 грудня 1943 почалася наша подорож у невідоме. Поїзд з усім вирядом цукроварні і нашою родиною вирушив з Вінниці. Пізно вночі заїхав до Львова. Тут ми всі при допомозі робітників залізниці виладувались. Мама розпрощалася з нами та, взявши трохи їжі на дорогу і документи, поїхала далі. І тут ми відчували, що не всі пригоди є приємними (як у книжках). Ми злякано дивились на батька, ніби питаючись, коли і чи мама вернеться. Перебули решту ночі в залізничному бюрі. Зранку батько найняв воза, і ми поїхали шукати тих адрес, які нам дали ще у Вінниці».

Після багатьох мандрів і перипетій родина тимчасово оселилася у Карлсфельді в Німеччині, де був організований табір для близько 3000 біженців (українців). Там Оксана разом зі своїм братом познайомилися з Пластом і стали його членами. Згодом американці переселили всіх до табору в Міттенвальді, де родина Лук'яненків перебувала майже два роки в доволі добрих умовах. Радянський уряд домагався репатріації

всіх втікачів, особливо українців зі Східної України. Тому вкотре виникла потреба виїхати з табору. У 1948 році родина переїхала до Англії. Оксана працювала прибиральницею в лікарні для інфекційних хворих, опісля знайшла місце на бавовняній фабриці.

У 1950 році подруга Оксана побралася з Романом Паращак, який прибув до Англії як дивізійник. Протягом восьми років у подружжя народилося троє синів: Юрій, Мирослав та Богдан.

У 1956 році Оксана подалася на навчання медсестер (санітарок), а у 1960 році склала всі іспити. Працювала в нічні зміни в трьох лікарнях, в тому числі у шпиталях Rochdale Infirmary та Birch Hill Hospital. Це давало змогу опікуватися власними дітьми. На емеритурі Оксана пропрацювала 24 роки суддею в місцевому англійському суді.

Уся родина пл. сен. Оксани належала до Пласту. Вона була Головою КПС Великої Британії від 1977 до 1990 року. Весь час була виховницею новачок та юначок, прихильною до дівчат та жінок, хоч напевно ті юначки та старші пластунки пам'ятають і строгий погляд подруги Оксани! Вона завжди старалася, щоб була справедливість між дівочими та хлоп'ячими гуртками.

Як виховниця та комендантка таборів подруга Оксана брала участь в усіх пластових таборах в Англії, які відбувалися в різних околицях. З часом табори почали кількісно збільшуватися, тому виникла потреба знайти постійне місце таборування. Оксана разом із сеньйорами др. Шихом, Анною Герасимович та отцем Гаврилюком два роки шукали відповідну місцевість. Їм вдалося знайти чудову територію в містечку Хлисфейн недалеко від моря у Північній Валії. Батьки пластунів, пластові приятелі та друзі допомогли переробити територію ферми на пластову оселю, яка тепер називається «Верховина». З того часу це місце стало серцем пластових таборів у Великій Британії.

Завдяки Пласту родина змогла видати книгу Оксаниної матері Марії «Збір народних казок із Міттенвальдського табору».

Оксана провадила українські жіночі хори, працювала садівничкою в школі українознавства, була активною членкинею Організації Українського Жіноцтва та разом із Анною Кецик та Петром Джеджорою домоглася офіційного поєднання Львова з Рочдейлом як міст-побратимів. Вона брала активну участь в житті УГКЦ та в житті української громади в м. Рочдейль.

У 1999 році під керівництвом пл. сен. Оксани Паращак пластова організація у Великій Британії видала книжку про 50-ліття Пласту в краї. А в 2012 році завдяки подрузі Оксані та зусиллями пластунів із Дербі відбулося святкування 100-ліття Пласту в «Chatsworth estate» з офіційним супроводом Князя Девоншира.

За пластову працю Оксана була нагороджена найвищою пластовою відзнакою — орденом св. Юрія в золоті. В житті пл. сен. Оксана Паращак ніколи не піддавалася негодам, завжди знаходила вихід зі складних ситуацій, допомагаючи іншим. Оксана надзвичайно любила свого чоловіка Романа, з яким у шлюбі прожила 72 роки. Вона також любила своїх дітей, онуків та правнуків.

«Мама завжди дотримувалась Пластового Закону та очікувала, що інші поводитимуться так само. Вона мала не тільки надзвичайну пам'ять, а й письменницьку здібність, яку видно не тільки в книжці про 50-ліття Пласту, а й у спогадах про її життя, про яке Мама написала недавно», — так про пл. сен. Оксану Паращак відгукуються її діти.

13.03.1941, Краків, Польща —
10.08.2023, Торонто, Канада

П. СЕН. ОКСАНА ЗАКИДАЛЬСЬКА

З ДОМУ ВІТУШИНСЬКА

Подруга Оксана відійшла на Вічну Ватру несподівано, після короткої недуги.

Оксана народилася в Кракові, а до Канади емігрувала з таборів для переміщених осіб зі спустошеної Європи разом зі своєю матір'ю та сестрою Іванкою наприкінці 1940-х років.

Оксана була старшою донькою Ориси Вітушинської-Кривинюк (з дому Паладійчук) та Івана Вітушинського. Василь Кривинюк був вітчимом Оксани.

Вона виростала у великій та активній українській громаді в Торонті, навчалася в університеті McGill і здобула ступінь магістра в Лондонській школі економіки.

Після побуту в Америці, де її чоловік Тарас склав докторат (одружилися 1966 року), повернулася до Торонто і працювала на керівних посадах в уряді Онтаріо. Оксана і Тарас прожили 40 щасливих років подружнього життя, створили пластову сім'ю та виховали двох синів, Данила й Ореста.

Оксана була вчителькою української суботньої школи в Торонті, розробила два нових курси. Понад тридцять років працювала в дирекції Українсько-ка-

надського дослідно-документаційного центру (UCRDC), де керувала багатьма проектами. Дописувала на освітні, культурні та політичні теми до часописів «Ukrainian Weekly», «Новий шлях», «Гомін України», «Свобода» та до інших громадських газет.

Крім широкої журналістської та дослідницької праці в громаді подруга Оксана зробила дуже вагомий вклад в Пластову організацію.

Після приїзду до Канади стала членкою Пласту, вступивши до новацтва новоствореної станиці Торонто 1950 року. Юнакувала у 10 курені ім. Ольги Косач, а пізніше була його зв'язковою.

У 1961 року разом з Ренатою Голод відродила старшопластунський курінь «Лісові мавки». Оксана була відданою виховницею, зв'язковою та коменданткою таборів. Вона творила нові вмiлості для юнацтва, складала допоміжні матеріали, посібники і буклети, провадила бібліотекою й ресурсним центром в станиці Торонто. Як членка редакційної колегії «Історії Пласту» О. Субтельного (2016) Оксана написала історію Пласту в Канаді. Була головним співробітником видання «Пластовий довідник» (1999).

Активно допомагала у відродженні Пласту в Україні: організувала перші обміни юнацтва, була в проводі вишколу в центрі України й висилала безліч матеріалів виховникам в Україні. У 1989 році Оксана зорганізувала перший молодіжний обмін між канадською та українською молоддю з Малої академії наук у Львові. Наступного року з Орестом Шотом, першим зв'язковим після відродження Пласту в Україні, їздила по школах Галичини пропагувати Пласт.

Протягом десяти років подруга Оксана була головним редактором журналу «Юнак» (1995—2005) і видала 13 спеціальних випусків, таких як «Історія Пласту в іграх», «Точки на ватри» тощо.

У вільний від праці час Оксана найбільше любила подорожувати, майже завжди зі своєю сестрою Іванкою (Накою) Гром'як. Вона мала велику родину — як свою, так і чоловіка Тараса. Спільно вони проводили багато вечорів за родинним столом. В останні роки найбільшу радість та втіху їй приносили дороги внуки Тарас, Марко та Ієн. Оксана залишає в глибокому смутку родину та друзів у Канаді, Америці та Україні.

ЗІ ЗГАДОК ПРО ПОДРУГУ ОКСАНУ

Михайло Винницький

У далекому 1989 році Оксана Закидальська організувала перший обмін дітей з українських шкіл Торонто з Малою академією наук Львова. Завдяки цьому обміну я вперше приїхав в Україну. Завдяки подрузі Оксані я також побував в Австралії на Пластовій зустрічі на зламі 1985-1986 років. Жартома скажу: пані Оксана «винна» (хоча б трошки) в тому, що я такий, як є.

Невтомна організаторка, пластунка, інтелегентка, добра Людина... Дякую, подруго!

Орест Шот

Вічна пам'ять і Царство Небесне! Подруга Оксана запам'яталась дуже щирою і самовідданою у своїй праці з перенесення пластової ідеї в Україну! Вона жила цієї ідеєю і робила все можливе для цього.

Прекрасна і жертвна людина... Бог і Україна — це було в серці, а не лише на словах! Вічна пам'ять...

Іроїда Винницька

Відійшла від нас Оксана Закидальська, довголітня членка дирекції Українсько-канадського дослідно-документаційного центру (УКДДЦ), нагороджена 16 жовтня 2022 року Грамотою признання і подяки за вагомий вклад в розбудову УКДДЦ. Прекрасна, добра, щира людина. Царство Небесне. Вічна пам'ять.

Юрій Спольський

Наші мами були товаришками ще в Україні, тож Сяня і я часто бачились тут у Торонті в дитинстві. Яка шкода й велика втрата! Хай канадська земля Тобі буде легкою! Вічна пам'ять!

Ігор Буцак

Пішла у засвіти жертвна Велика Людина, яка була свідченням пластової ідеї та запальним носієм цінностей для молодих українців. Вічна їй пам'ять!

Марічка Мельник

Дуже сумна вістка для нас, її колишніх юначок. Ми її завжди добре згадували і шанували, і я до нині добре пам'ятаю її голос. Вічна пам'ять і постійний «СКОБ!» нашій подрузі.

Лев Захарчишин

Оксана була однією з перших пластунок, яка повертала пластову ідею до України, чудова людина, самовіддана і вірна пластовій ідеї.

ОКСАНА ВПЛИНУЛА НА СОТНІ ЛЮДЕЙ

Оксана зробила неймовірний, многогранний вклад у розвиток української громади як журналіст, дослідник, історик, видавець, творець, інноватор, пластова виховниця.

Я знала Оксану від 1955 року, але близько ми співпрацювали в станиці Торонто і Пласті Канади загалом впродовж 30 років десь від 1980-го року.

Хотіла б особливо підкреслити працьовитість і творчість Оксани щодо Пласту. Вона завжди щось робила: була зв'язковою, провадила таборами, була референткою III проби, була прелегенткою на кожному юнацькому вишколі того часу, написала історію Пласту в Канаді (частина «Історії Пласту» Ореста Субтельного).

Одночасно Оксана була станичним ресурсним центром в одній особі. Вона не тільки збирала матеріали і провадила бібліотекою. Вона завжди була в домівці тоді, коли й молодь. Виховники могли прийти за пів години перед сходами й отримати потрібні їм матеріали. Оксана збагатила якість виховної праці станиці неймовірно. До свого ресурсного центру Оксана збирала фотографії ще тоді, коли не кожний мав фотоапарат. Іноді перед табором вона роздавала виховникам дешеві апарати й інструкції, що саме фотографувати на таборах. По таборі збирала фотографії. З часом вона оцифрувала їх. Її фотографії були незамінні на виставках під час святкувань, в журналах, в пластових виданнях.

Оксана постійно щось писала чи творила: або матеріали до вмiлостей, або нові вмiлості, або пластові ігри, або видавала журнал «Юнак», а від 2001 року виставляла виховні матеріали на веб-сторінці КПС Канади. Оксана брала участь у всіх КУПО і ЮМПЗ, і з тих нагод щось творила та видавала: або інформативні книжечки, або одноднівки, або резолюції.

Все, що Оксана робила, мало бути якісним. Завжди шукала нові засоби, нові підходи і завжди знаходила якогось знавця, хто б їй допоміг піднести рівень: чи Юрій Онух з макетуванням, чи Левко Пясецький з веб-сторінкою. Коли вона перебрала видання «Юнак», змінила його вигляд і спiсiб подання матеріалу, щоб журнал був цікавіший і більше сприятливий молоді. Одночасно вона сама макетувала і подавала друкарні журнал, готовий до друку (раніше редактори лише приготували матеріал).

Оксана мене багато навчила, багато мені допомогла, особливо у виданні «Готуйсь», «Пластового довідника» чи фільму «100 років Пластової Ідеї». Її поради і фотографії були незамінні. Я їй вдячна.

Оксану особливо цікавила молодь. Вона сама придумувала, що молоді потрібно. Одночасно матеріали мали бути цікаві і сприятливі. Коли молодь в Північній Америці стала менше читати на папері, а більше шукати інформації в мережі, Оксана перестала видавати «Юнак», а виставляла матеріали на веб-сторінці. Її ціль була допомогти молоді самовиховуватися, збагатити свої знання, розуміння і любов до української історії, культури, загалом до «українства». Вона вплинула на сотні людей. Її вклад збагатив українську діаспору в Канаді і допоміг їй залишитися «вічною».

Також Оксана зробила вклад у розвиток Пласту в Україні. Ще в 1989 р. вона зорганізувала і провадила молодіжний обмін між групою пластунів Канади і молоддю з України. Молоді пластуни жили по приватних хатах у Львові і всім розповідали про Пласт. Чи не цілий Львів знав про них, бо преса ними дуже цікавилася. Це була чудова рекляма для відновлення Пласту. Пізніше група української молоді з Малої Академії приїхала до Канади і була на пластовому таборі. У 1990 Оксана ходила по школах з Орестом Шотом розповідати про Пласт. Як представник Пласту Канади, вона брала участь у всіх ранніх пластових з'їздах в Україні, провадила пластовим табором в центрі України. Якийсь час видавала англомовний інформативний бюлетень про Сквартінг-Пласт в Україні.

Оксана виконала неписаний заповіт своїх батьків взірцево. Мама, членка ОУН, сиділа в польській тюрмі, батько боровся під Бродами і згинув на засланні. Оксана продовжувала боротьбу за вільну Україну в інших обставинах у свій спiсiб.

Ми її не забудемо! / **Таня Джулинська**

28.02.2000, м. Житомир —
19.05.2023, Запорізька область

ЄВГЕН ЛІСОВИЙ, «НЕ ЗНАЮ»

Євген, син Олексія та Світлани, народився у м. Житомир, там і вступив до Пласту у травні 2014 р. Був членом гуртка «Золоті левики» (виховник ст. пл. Віталій Шляховий, ДЛ, а згодом ст. пл. Олександр Боднарчук, ДЛ) підготовчого юнацького куреня ім. О. Ольжича. У 2015—2016 роках скарбник гуртка. Учасник станичного табору «Три гори» (2014 р.), окружного табору «Поліська Січ» (2015 р.), крайового табору «Говерля», де 8 серпня 2016 р. склав Пластову Присягу. Учасник змагань з пішого туризму «Осінній рейд» (2015 р.), «Свят Весни». Активіст багатьох пластових подій, вишколів, мандрівок, акцій.

Навчався у школі № 36 ім. Я. Домбровського в Житомирі. Вищу освіту здобув у Чернівецькому національному університеті ім. Ю. Федьковича. Надалі мешкав у Чернівцях.

З початком повномасштабного російського вторгнення добровільно пішов до війська. Служив у 128-й окремій гірсько-штурмовій Закарпатській бригаді Збройних сил України. Брав участь у визволенні Херсона, де отримав важке поранення.

Після реабілітації брав участь в обороні Донеччини, загинув у зоні активних бойових дій.

Похований на кладовищі в Житомирі 26 травня 2023 р. Рішенням Головної Пластової Булави від 1 червня 2023 року відзначений Залізним Пластовим Хрестом.

28.05.1987, м. Львів —
2.08.2023, Запорізька область

МИКОЛА ШАРАВАРА, «ОСЕЛЕДЕЦЬ»

Микола Шаравара, син Миколи Шаравари та Марії Волянчук, вступив до Пласту 10 грудня 2000 р. Належав до гуртка «Вовчулаки» (виховник ст. пл. Ярослав Юрчишин, ОЗО) 1 куреня ім. Короля Данила у Львові.

У липні 2001 року іменований пластуном-прихильником на Лисій горі у Львові. Учасник курінного табору «Перша стежа» у Сприні. В листопаді 2001 року в складі команди куреня брав участь у мистецькому змазні «Орликіяда» у Києві. Активно пластував орієнтовно до 2005 р.

Мешкав у приміському селі Лапаївка.

Закінчив школу в с. Зимна Вода біля Львова. Паралельно вчився у музичній школі, де грав на бандурі. Згодом навчався на кондитера у Львівському професійному коледжі готельно-туристичного та ресторанного сервісу.

Захоплювався шахами, футболом та пішими і велосипедними мандрями Карпатами. Був вегетаріанцем. Вищу освіту здобув на історичному факультеті університету ім. І. Франка.

30 серпня 2014 р. одружився з Миросоєю Ліщинською. У подружжя народилася донька Богданка (29.05.2017).

Працював на різних роботах. Спільно з дружиною займався різними видами декоративного та художнього мистецтва. Згодом працював сушистом в закладі

^ Солдат Микола Шаравара на фронтових дорогах

«Сушія» та піцайолою в закладах «Celentano» у м. Винники та «Fugazzeta» у Львові.

Після повномасштабного російського вторгнення 2022 р. добровільно зголосився до війська, отримав позивний «Веган». Від 23 квітня до 11 грудня 2022 р. воював у складі 10-го окремого стрілецького батальйону у населених пунктах Річка та Павлівка Сумської області. Був солдатом-гранатометником і оператором дрону.

Згодом перейшов до 116-ої окремої механізованої бригади Збройних сил України.

Загинув разом з чотирма побратимами 2 серпня 2023 р. у Пологівському районі Запорізької області під час штурму внаслідок попадання ворожої протитанкової керованої реактивної ракети.

Рішенням Головної Пластової Булави від 12 серпня 2023 року відзначений Залізним Пластовим Хрестом. Похований на Личаківському цвинтарі у Львові.

Спростування

У попередньому числі нашого журналу (ПШ ч. 2 за 2023 рік) на с. 55 в довідці про загиблого Юрія Маєвського було подано псевдо «Ангел». Ю. Маєвський не мав такого псевда. Просимо у читачів вибачення за недогляд.

Редакція

ПОЛЕГЛІ
У РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКІЙ
ВІЙНІ

15.03.2001, м. Івано-Франківськ —
7.08.2023, Херсонська область

БОГДАН СЕНЮК

Богдан народився в сім'ї Олега Сенюка та Оксани Шолонкевич. Невдовзі після його народження батьки переїхали до Тернополя.

Вступив до Пласту в квітні 2012 року. Гуртковий гуртка «Тамплієри» 13 куреня ім. Олекси Довбуша в Тернополі (виховник ст. пл. Павло Іваськів, ЦМ). Учасник курінного табору «Несамовиті звірі» в 2012 році. Брав участь у «Дні пластуна» в 2013 році. Учасник змагань з пішого мандрівництва «Стежками Героїв» в 2014 р. Активіст пластових акцій та мандрівок.

Закінчив школу № 17 в Тернополі. Згодом здобував вищу освіту у Львівському університеті ім. І. Франка за спеціальністю «Історія та археологія», спеціалізувався на середньовіччі.

Диплом бакалавра захищав в м. Северодонецьк, вже у війську. Під час навчання в університеті займався реконструкцією лицарських часів.

В дитинстві відвідував гуртки з бальних танців, гри на фортепіано, секцію з карате. Захоплювався кінематографією, робив спробу вступити на факультет режисури ігрового кіно Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого.

Належав до ГО «Традиція та порядок», був прихильником ідей українського націоналізму.

^ Доброволець і спецпризначенець друг «Багдад» воював чи не у всіх гарячих точках цієї війни

З початком повномасштабного російського вторгнення добровільно зголосився до війська, отримав позивний «Багдад». У складі тактичної групи «Реванш» був кулеметником, брав участь у боях за Київщину. Згодом воював чи не у всіх гарячих точках, зокрема в Бахмуті, Северодонецьку, на Херсонщині. В боях отримав легку контузію.

У жовтні 2022 року перейшов до іншого спеціального підрозділу.

13 березня 2023 року був нагороджений відзнакою за бойові заслуги від Головного управління розвідки Міністерства оборони України.

Загинув разом з побратимами внаслідок підриву судна на річковій міні під час виконання бойового завдання між селами Підстепне і Козачі Лагері Херсонської області.

Похований з пластовими та військовими почестями 21 серпня 2023 р. на Пантеоні Героїв Микулинецького цвинтаря в Тернополі. Рішенням Головної Пластової Булави від 16 серпня 2023 р. відзначений Залізним Пластовим Хрестом, що був вручений родині під час чину похорону.

Залишив у смутку батьків, старшу сестру Софію та кохану дівчину Ольгу.

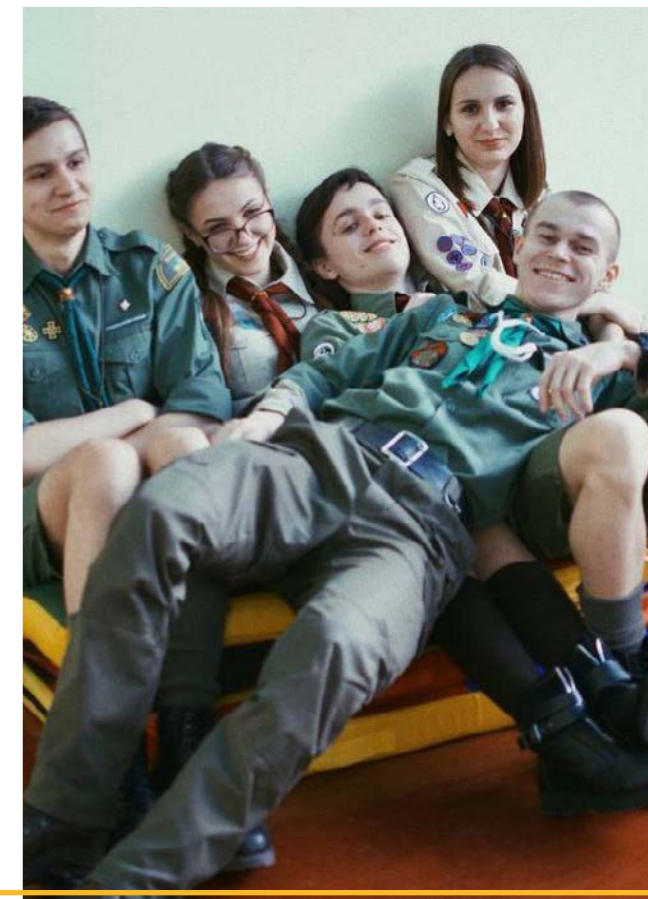
10.03.1995, Вараш Рівненської області —
10.07.2023, поблизу с. Заболоття
Рівненської області

СТ. ПЛ. ВОЛОДИМИР ПЕТРУК, «ЦИГАН»

Володимир народився у сім'ї Петра Петрука у м. Вараш. Від ранніх юнацьких років належав до Пласту: член гуртка «Вовкулаки» у рідному місті, Пластову Присягу склав 12 липня 2010 р. Згодом здобув ступінь розвідувача. Учасник низки пластових заходів, подій, мандрівок та таборів. У 2012 році був старшим стрільцем крайового табору «Леґіон». Згодом постійний співорганізатор щорічного станичного табору «Цвіт папороті», у 2017 році — його комендант. Відбув вишкіл виховників УПЮ ч. 123. Виховник гуртка «Вовкулаки», працював над створенням підготовчого юнацького куреня ім. Романа Ратушного. Готувався разом з друзями зареєструвати підготовчий курінь старших пластунів «Мольфари».

Навчався в ліцеї № 1 міста Вараш, в професійно-технічному училищі № 12, відтак у Тернопільському національному технічному університеті ім. Івана Пулюя. У 2019 році одружився з Марією, в 2021 р. у подружжя народилася донечка Злата.

Захоплювався грою на гітарі. Відбув строкову службу у війську.

^ Виховник ст. пл. Володимир Петрук у колі пластових друзів і подруг

Лейтенант військової частини 3045 Національної гвардії України. Послугувався військовим позивним «Депутат».

Загинув 10 липня 2023 р. близько 18:30 внаслідок смертельних поранень під час виконання бойового завдання — мінування підступів до важливого стратегічного об'єкту регіону — Рівненської атомної електростанції.

Одна з мін здетонувала та розірвалася, внаслідок чого двоє військових загинуло, а інші четверо отримали поранення та були госпіталізовані.

Похований з пластовими та військовими почестями 12 липня 2023 р. на Алеї Героїв приміського кладовища в с. Стара Рафалівка. Рішенням Головної Пластової Булави відзначений Залізним Пластовим Хрестом, що був вручений родині під час чину похорону.

21.04.1995, с. Тязів Івано-Франківської області —
13.08.2023, Донецька область

СТ. ПЛ. ВАСИЛЬ ДОРОШЕНКО

Василь народився у с. Тязів на Івано-Франківщині в родині Володимира та Олександри. До Пласту вступив 29 вересня 2014 року. Від 2015 до 2017 р. був новацьким виховником рою «Динозаврики» гнізда ч. 49 «Прайд» станиці Івано-Франківськ. Відбув вишкіл новацьких виховників РОВ 261 (впор. 204).

У 2015 році був виховником та інструктором ройової вмілости «Актор», мистецької ділянки «Орігамі» у станичному новацькому таборі «Країна Сонячних Зайчиків», що відбувався в с. Вістова Калуського району.

У 2016 році на новацький гніздовий табір «Прайм», що відбувався на фермі в с. Уніж Городенківського району, приїхав одразу після археологічної експедиції — з Національного історико-археологічного заповідника «Ольвія» Миколаївської області.

Від 4 до 10 серпня 2017 року був комендантом ройового табору «Маленькі дикуни».

Свій новацький рій перевів в юнацтво до 49 куреня ім. І. Миколайчука 19 грудня 2017 р. На це переведення приїхав спеціально з Польщі, щоб встигнути на сходинах, і це стало для всіх великою несподіванкою.

У 2020 році переїхав до Львова, перейшов до місцевої станиці, де допомагав кадри виховників 109 куреня ім. Я. Горошка.

Закінчив школу в рідному селі Тязів. Після цього навчався за спеціальністю «Фінанси та кредит» в Івано-Франківському державному коледжі технологій та

^ Боєць Третьої окремої штурмової бригади друзь «Паладин»

бізнесу, який закінчив у 2013 році. Згодом вступив на історичний факультет Українського католицького університету. Від осені 2021 року заочно здобував юридичну освіту в Національному університеті «Львівська політехніка».

Захоплювався подорожами, автостопом та читанням книг. Якийсь час працював у книгарні «Є» у Львові.

Від березня 2020 до серпня 2021 р. належав до команди ГО «Зелена коробка», де опікувався логістикою і продажами. Багато праці вклав у діяльність громадської сортувальні. В той же час був волонтером у ГО «Тарілка». Належав до товариства реконструкторів «Орден Паладинів» у Львові.

Від 2021 р. працював у підприємстві «Терра Ресайклінг», що займається сортуванням вторсировини.

З початком повномасштабного російського вторгнення став вояком 45-ї окремої артилерійської бригади Збройних сил України. Послугувався військовим позивним «Паладин». Від лютого 2023 воював у складі Третьої окремої штурмової бригади. Брав участь у боях під Бахмутом, де в травні 2023 р. отримав поранення. Після реабілітації повернувся в стрій.

Загинув під час виконання бойового завдання внаслідок дронної атаки 13 серпня у Донецькій області. Похований у рідному селі.

Рішенням Головної Пластової Булави від 16 серпня 2023 року відзначений Залізним Пластовим Хрестом.

Золота Булава

СВЯТКУЄМО 50-ЛІТТЯ ВИШКОЛУ

Аналізуємо минуле, дивимось в майбутнє. Збираємо інформацію — пишемо історію.
Закликаємо сучасних провідників скористати з нашого досвіду.

2024 рік

Влітку плануємо очну зустріч на «Пластовій Січі» в Онтаріо, Канада.
Восени плануємо заочну зустріч (в мережі). Слідкуйте за повідомленнями!

**Будьте частиною історії!
Надішліть ваші враження
чи заваги про минуле.**

Подайте пропозиції на майбутнє.
orestdz@rogers.com

«ЛІСОВІ МАВКИ» — курінь ч. 20 УСП

Заснований у Німеччині в 1947 р. Патронесою куреня є Леся Українка. Отже всі «лісові мавки» беруть з неї приклад. Ми є сильними духом, незламними у вірі в майбутнє, у свої власні сили та у рідну Батьківщину.

«Я маю в серці те, що не вмирає»

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ